

ВІСНИК

VISNIK

ГЕРАЛЬД

Трім

Український місячник з політикою, економикою та громадським життям

У редакції — АОБ «Укркнигиздат» та Укркнигопром

Видається в Україні — Укркнигопром

Видавач — АОБ «Укркнигиздат»

Всеукраїнська газета з політикою та економікою

СУСПІЛЬНО ~ ПОЛІТИЧНИЙ МІСЯЧНИК

РІК XXVII Ч. 6 (290)
YEAR XXVII No. 6 (290)

ЧЕРВЕНЬ 1973
JUNE 1973

ЦІНА 0.60 ЦЕНТІВ
PRICE \$ 0.60

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

ЗМІСТ

Тріумфальна подорож Верховного Архиєпископа і Кардинала Блаженнішого Йосифа Сліпого	2
Звернення УВФ до українців у ЗСА	5
С. Корнич — Огляд світових подій	6
Вол. Мартин — Професор УВУ обороняє інтегральність Советського Союзу	9
В. Давиденко — Працюймо і вірмо в наш народ	12
Леся Храплива — Псалом померлих від голоду в 1933 році	13
Поль Половецький — Колесо історії не крутиться назад	16
М. Трихрест — „Хочеш мати ворога — нагодуй його хлібом	22
Про соціалізм і націю	25
I. Левадний — Автор невмирущого твору	27
Сторінка ОЖ ОЧСУ	
Д. Гентіш — На Зелені Свята	29
У. Целевич — Громадська праця в світлі соціо-психо- логічних елементів української людини в ЗСА	30
ВоК — Верблюд і вушко голки	32

ВІСНИК

Верховний Архиєпископ і Кардинал
Блаженний Йосиф Сліпий

ТРИЮМФАЛЬНА ПОДОРОЖ

Верховного Архиєпископа і Кардинала Блаженнішого Йосифа Сліпого

Подиву гідну фізичну витривалість і найвищу духову наснагу виявив Верховний Архиєпископ і Кардинал Блаженніший Йосиф Сліпий під час двомісячної подорожі по трьох континентах, на яких розселилася його паства на вигнанні. У понад 80-річному віці Верховний Архиєпископ Йосиф VII проїхав 60.000 миль, щоб відвідати своїх вірних, піднести їх на дусі і згуртувати в прагненні до осягнення великих цілей. У поворотній дорозі з Міжнародного Евхаристійного Конгресу в Мельборні до Риму відбув він далеку дорогу по українських громадах Австралії, Канади та Америки, затримавшись ще на якийсь час в Японії і на Формозі.

Ісповідник Віри, довголітній в'язень совєтських концтаборів, невтомний борець за помісництво і патріярхальний устрій Української Католицької Церкви, всюди зустрічався він з ентузіастичними виявами пошани й любові українських громадян не тільки католицького, а й православного віровизнання.

Свої відвідини в Америці почав Верховний Архиєпископ 12 травня у Філадельфії, де тисячні маси вірних зустрічали його на летовищі. „Мир вам приношу з України, знедоленої, але злученої з вами, бо ми той самий народ — з тієї самої кости і крові, — говорив він, відповідаючи на привіти церковних і громадсь-

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003

ких представників. Почуття гордості з росту національної свідомості серед українства у вільному світі та слова заохоти до ще більших стремлінь становили суть промови Кардинала Йосифа.

З Торонта прибув Верховний Архиєпископ Йосиф VII в асисті Владики Ізидора Борецького та о. Степана Стедюка, свого секретаря. Митрополит Амвросій Сенишин, Владики Йосиф Шмондюк, Ярослав Габро і Василь Лостен зустрічали його на летовищі і опісля брали участь в усіх торжествах, зв'язаних з його перебуванням в Америці.

„Я сказав Папі, що Патріярхат нашої Церкви є конечністю, що він єдиний може нас спасти, — говорив Кардинал Йосиф на бенкеті, влаштованому на його честь 13 червня. Згадуючи про свої відвідини в Японії, він стверджив, що ця країна, як і Австралія, можуть мати великий вплив на те, що далі станеться з Україною. З видимою радістю констатував він, що українські поселення у вільному світі племають свою мову, культуру і традиції, але все ще бракує їм головного: широко розвиненої культурно-наукової творчості. „Архіви, наукові праці та високі школи — це те, що нам тепер передусім на потребу. Самими тільки співами і танцями України не збудуємо. Ми повинні заговорити мовою нашої творчості, бо це мова, яку розуміє світ”.

Господар Архиєпархії, Митрополит Амвросій Сенишин, звертаючись до Високого Гостя, заявив: „Ми маємо велику честь і приемність вітати між нами вже вдруге нашого Первоієрарха і сподіваємося, що коли Ваше Блаженство загостять до нас у друге, то вже привітаємо Вас, як нашого Патріярха Йосифа Першого”.

Слово про Верховного Архиєпископа виголосив проф. д-р Григор Лужницький. „Усе, що зв'язане з Блаженнішим Первоієрархом, від йо-

го витривалости в ув'язненні і після звільнення, створення у „Вічному Місті” Римі „українського Риму”, аж до могутнього руху за завершення Помісної УКЦеркви належним їй Патріярхатом можна вважати за справжнє чудо”, — говорив промовець.

Понад 8.000 вірних взяли участь в прощі-відпусті на площі комплексу Сестер Василія-нок у Факс Чейзі 13 травня, кульмінаційною точкою якої була Архиєрейська Служба Божа, що її відслужив Кардинал Йосиф.

З Філадельфії Первоєпарх прибув до Ньюарку 14 травня. Після зустрічі в парафіяльному домі з офіційними представниками стейту Нью Джерзі і міст Ньюарку та Ірвінгтону і з відпоручниками українських організацій посвятив він у церкві св. Івана Хрестителя новоспоруджений іконостас і відслужив молебень разом з Митрополитом Амвросієм та Єпископом Василем. У своїй проповіді висловив радість, що має нагоду вже вдруге побувати в діюму Богому храмі і що тут, як і по інших громадах, спостерігає зрост і розвиток. Закликав присутніх не забувати про свою Батьківщину та плекати любов до неї і почуття національної гордості.

Після відслужження Молебня відбулась привітальна частина програми, під час якої виступали місцевий хор, представники шкільної дітвори, організацій молоді і громадянства. Привіт Блаженнішому склав о. протопресвітер А. Селепіна від імені Митрополита Української Православної Церкви Мстислава.

В днях 15-17 травня відвідав Первоєпарх Кир Йосиф Клівленд, де його вітали священики і вірні не тільки з цього міста, але й з Акрону, Кентону, Лорейну, Янг'стену. З летовища величезна валка авт поїхала до церкви св. Андрея на Пармі, де Достойного Гостя вітав о. декан шамб. Д. Гресько. Після молебня Первоєпарх у своїй проповіді сказав: „Можна дороблятися й збагачуватися, але треба пам'ятати, що це не є ціллю життя, бо найвищі вартості — вартості духові, а щастя дасть лише служіння Богові і Батьківщині”.

Наступного дня в школі св. Йосафата Верховний Архиєпископ відслужив св. Літургію,

після якої в своїй проповіді наголошував конечність зберігати нашу духовість, Церкву і традиції. По полуздні відбулися офіційне прийняття у посадника міста і пресова конференція, а увечері бенкет з участю тисячі осіб.

17-го травня Кардинал Йосиф Сліпий прибув до Піттсбургу, де його тепло і сердечно зустріла українська громада. Дівчата в народніх строях піднесли йому на вишиваному рушнику хліб і сіль. Посадник міста Пітер Флагерті вручив Кардиналові золотий ключ від міста і передав грамоту почесного громадянина того міста. Того ж дня у великий залі Грін Трі Голідей відбувся святочний бенкет, в якому взяло участь понад 500 осіб. Виступаючи на тому бенкеті, митрополит Амвросій заявив: „Молимо Всешинього, щоб допоміг українським єпископам, з помічю мирян, виконати наші завдання і щоб дозволив Кир Йосифові вести нас до наміченої мети, щоб нашу Церкву завершити Патріярхатом!”

Піттсбурзька англомовна преса живо відгукнулась на приїзд українського Кардинала, вмістивши кілька інформаційних статей і коментарів. Телевізія передала деякі кадри з його перебування в Піттсбургу.

Після двохденних тріумфальних відвідин в Чикаго, де Кардинал Йосиф відправив Архиєрейську св. Літургію, окрему увагу присвятив він молоді. Провідною думкою його батьківського слова був заклик до молоді плекати релігійні та моральні ідеали, пізнавати Бога, свій народ, вивчати рідну мову, а також приймати священиче покликання, щоб забезпечити майбутнє Української Церкви. Молодь вітала свого духовного Провідника живою мистецькою програмою, а то й радісними, гамірливими окликами. Ставши на крісло, Високий Гість продекламував вірш, вивчений ще в дитячих роках.

22 травня, у день від'їзду з Чикаго, Блаженніший поблагословив нову секцію двинтаря св. о. Миколая і відправив панахиду на могилі батьків Владики Габра, а в неділю 20 травня посвятив новозбудований храм свв. Володимира і Ольги в присутності представника православного єпископа Константина, настоятеля української громади в Чикаго.

їнського православного собору о. Федора Білецького.

22 травня голова УКЦеркви прибув до Міннеаполісу, де у привітанні його на летовищі взяло участь понад 400 осіб. Сердечною промовою привітав його парох церкви св. Константина о. шамбелян Степан Кнапп, в якій між іншим сказав: „Від українців Міннеаполісу і Ст. Пол вітає вас невелика парафія, що має тільки 200 родин, але глибоко вірна своєму Богові і народові. Ми щасливі прийняти у себе героя-мученика за Божу справу і за найбільше добро українського народу. Своїми мученичими руками поблагословіть нас і будьте між нами, як у себе вдома, бо ви наші, а ми ваші”. В сослуженні Владик Ярослава і Ізидора та пароха о. д-ра Кнаппа Блаженніший відправив Архиєрейську св. Літургію. У своїй проповіді Блаженніший закликав до єдності, до дбання про молодь, до зберігання української культури і заохочував створити в ЗСА філію Українського Католицького Університету.

На закінчення своїх архипастирських відвідин Кардинал Йосиф відвідав найбільше українське поселення в метрополітальному Нью Йорку. На летовище Ля Гвардія вийшли вітати його молоді й старі, чоловіки й жінки в числі понад тисячі осіб, заповнивши приймальну залю. Понад 200 сумівців і пластиунів з пропорами, представники ОУВФ, делегації ветеранських організацій творили почесну варту. В привіті від СУМА Ірина Кvasnій заявила: „В одній із своїх проповідей Ви, дорогий наш Владико, сказали, що приїхали до нас по наші серця. Тому вся сумівська молодь приносить Вам свої серця на чистих і теплих долонах і складає їх з найбільшою любов'ю до Ваших страждених стіл”. Від українського зорганізованого жіноцтва виступила з привітальним словом Дарія Степаняк. Верховний Архиєпископ, висловивши подяку присутнім, перестеріг проти неоправданого пессімізму, що декого заломлює. „Ми великий народ, — сказав він, — і ми не повинні боятися, що пропадемо!”

З летовища Блаженніший з почтом переїхав до парафії св. Юра, де чекали вже на нього тисячі людей. Тільки мала частина приявних

могла вміститися в церкві, де відправив він св. Літургію з митрополитом Амвросієм та Владиками Шмондюком, Борецьким, Габром та Лостеном.

Зустріч з Екзекутивою УККА відбулася після повороту Верховного Архиєпископа із Стемфорду. Від імені УККА екзекутивний віцепрезидент Йосип Лисогір коротко з'ясував Блаженнішому найголовніші завдання цієї української громадянської Централі в ЗСА. Відповідаючи членам Екзекутиви, Кардинал Сліпій говорив: „Ми живемо в дуже критичному часі і мусимо зробити все, щоб майбутні покоління не проклинали нас за наше недбалство... У нашій праці і наших плянах ми мусимо зберегти твердий хребет”. Слово подяки від імені Екзекутиви складав мгр І. Базарко.

Бенкет в найбільшій залі готелю „Амерікан”, яку віщерь заповнила публіка, мав характер прощання українського громадянства Нью Йорку з Верховним Архиєпископом напередодні його повороту до Риму. Глибоке враження на присутніх спровів виступ равина проф. М. Вишограда, який вітав Верховного Архиєпископа від імені жидівської громади Нью Йорку. Проф. А. Вишоград у своєму слові підкреслив, що УКЦерква ввійшла в нову еру, що має завершитися створенням її Патріархату.

Після відвідин парафій в Іонкерсі, Асторії та обителі оо. Василіян в Глен Кові Блаженніший ще раз прибув до долішнього Мангеттену, де поблагословив новонабутий будинок Українського Інституту Суспільних Наук і оглянув виставку мистців ОМУА в Літературно-Мистецькому Клубі.

Про відвідини Кардинала Йосифа в Америці „Нью Йорк Таймс” вмістив широкий огляд, в якому між іншим сказано: „Куди б він не йшов, натовпи вітали Кардинала, як Патріарха, доказуючи цим бажання українських вірних здобути для своєї мало знаної в світі спільноти напівавтономний статус Патріархату в складі Римо-Католицької Церкви”.

Подорож Верховного Архиєпископа, на думку найбільш авторитетних спостережників, була для українського і зовнішнього світу переважним свідченням загальноукраїнської ед-

ДО УКРАЇНЦІВ В ЗСА

До свободолюбвої Америки приїздить Л. Брежнєв — генеральний секретар ЦК КПСС; пі президент, пі голова уряду, навіть не міністер, а вожак большевицької тоталітарної партії. Ця партія, захопивши владу в Росії, завоювавши Україну і інші нації, відновила російську імперію під ім'ям ССР. Нині ЦК КПСС, очолюваній Л. Брежнєвим, веде несамовиту політику ліквідації української та інших неросійських, поневолених Москвою, націй, зливаючи їх з „глібоко інтернаціональним величким російським народом” за окресленням Л. Брежнєва.

Сорок років тому, щоб упокорити український народ, большевицька партія, яку очолює Л. Брежнєв, застосувала в боротьбі проти України голод, як інструмент в національній політиці і виморила сім мільйонів населення. Московський керівник Україною, тоді Н. Постищев, на XVII з'їзді партії хвалився, що в зорганізованому за пляном голоді 1933 р. „ми (большевики) знищили націоналістичну контрреволюцію”, „розкрили і розбили націоналістичні ухили” (стенографічний звіт XVII з'їзду партії). Разом з організованим голодом нищено культурні нації, зліквідовано УАЦ, знищивши 40 спіскопів, тисячі служителів Церкви і мільйонів вірних.

В позваних злодіяннях Л. Брежнєв був активним учасником. А в кінці Другої світової війни він, як близький співробітник М. Хрущова, разом з ним зліквідував УКЦеркву на західноукраїнських землях. Переbrавши владу в КПСС, Л. Брежнєв безнастінно провадить політику національно-культурного винищенню — геноциду України, як і інших неросійських націй. Русифікація України, винищення її національно-культурних і інтелектуальних сил стало генеральною лінією в політиці партії, очолюваної Л. Брежнєвим.

ности, передусім єдності єпархії УКЦеркви, що приймала його як найвищого речника Української Католицької Церкви, як її тільки ще формально не визнаного Патріярха. Треба вірити, що й ватиканські офіційні чинники, а насамперед Папа Павло VI візьмуть під увагу тверду поставу широких верств вірних тієї Церкви, яку брутально знищено на Рідних Землях. Патріярхат УКЦеркви поза українськими землями вже постав де факт, вже с річчю до-коаною волею і прагненнями вірних і священства, яке на Богослужбах поминає, як Патріярха, Ісповідника Віри і жертву московсько-большевицького свавілля Йосифа Сліпого.

В 1965 р. під керівництвом Л. Брежнєва переведено розгром українських культурних сил, а в 1968 р. з українських університетів „вигнано” сім тисяч студентів буцімто за „ідеологічні ухили”. В 1972 р. імперська комуністична партія, очолена Л. Брежнєвим, вчиняє другий погром над національно-культурними силами. Понад 100 культурних діячів заарештовано і засуджено на довгі роки позбавлення волі: одних в концентраційних таборах, других в психіатричних лікарнях, якими керує КГБ. Винна їхня в тому, що вони, люблячи свій народ і батьківщину, працювали над розбудовою національної культури, обороняли націю від сваволі большевицької політики, згідно з конституцією УССР.

Чи про мир думас Л. Брежнєв і його клан з ЦК КПСС? Ні! На XXIV з'їзді партії на це питання він дав таку відповідь: „Повна перемога справи соціалізму неминуча у всьому світі, і за ту перемогу ми будемо боротися не шкодуючи сил” („Правда” з 31-го березня 1971 р.). Центральний Комітет Партиї керований Л. Брежнєвим і на крок не відступив від схваленої „программи миру”, що має привести до перемоги комунізму над цілим світом. Голосячи миротворчу політику, Москва наполегливо замінює військові сили імперії. Біля 4-ох мільйонів вояків тримається під зброєю, а 16-річні юнаки зобов'язані відбувати військовий вишкіл. Наслідуючи стратегічно Гітлера, в Кремлі розробляють пляни, щоб після розправи над країнами Атлантического Союзу, куди входять ЗСА, розправитись з Китасм.

Американцям, а перед тим німцям, ще раніше французам, Л. Брежнєв базікає про мир, а в Україні, як і в інших неросійських республіках, брежнєвська політика вимагає безпощадної боротьби проти людей, що борються за свободу. Вже і П. Шелест, недавній наглядач над Україною, обвинувачений в націоналізмі і його усунено з керівного штабу-Політбюро. А його наступник, присланий Брежнєвим для боротьби з українською національною ідеєю, дорікаючи, що „керівники і партійні організації не створили атмосфери нетерпимості до будь-яких нездорових проявів”, вимагає нині знищити українських буржуазних націоналістів. „Миротворчо” пропагандою Л. Брежнєв хоче заслонити перед світом стан неконтрольованого рабства в ССР і колопільну політику супроти України та інших націй. В боротьбі з виявами націоналістичних тенденцій уряд ССР нищить національно-культурні надбання українського народу, жорстоко розправлюючись з його культурними силами. Тисячі українських діячів викинуті у в'язниці, вивезено до концентраційних таборів за те, що вони, обороняючи національну і людську свободи, чинили спротив дикій політиці ліквідації націй.

Керівництво імперії ССР потребує економічної під-

C. Корніг

ОГЛЯД СВІТОВИХ ПОДІЙ

На арені світової політики жорстока боротьба не припиняється. Змінюються декорації, змінюються частини акторів, але головні ролі відіграють ті самі. Агресивний комуністичний Схід, під проводом Москви, атакує ліберальний Захід, який шукає оборони і рятунку під проводом ЗСА.

„Рік 1973-ий є роком Европи” — це часто повторювана теза Г. Кіссінджера. ЗСА, маючи вже перемир’я у В'єтнамі, переходят тепер на іншу докладно приготовану програму, починаючи переговори в справі торгівлі і обмеження збройних сил з комуністичними противниками. Тимчасом Москва пробує поліпшити свої стосунки з Європою так, щоб відігравати на тому континенті ключову роль.

тримки від ЗСА, бо за півстоліття їхнього владування сільське господарство країни доведене до безвиглядного стану. Без американського та інших країн збіжжя країна, що колись годувала Європу, неспроможна прогодувати свого населення. Совєтський уряд купує збіжжя за кордоном, але дбайливо приховує це від населення імперії. Без технічного переустаткування промисловість імперії неспроможна задовільнити потреб населення. За американською підтримкою і пріхав Брежнєв до ЗСА. Він бо хоче переключити совєтську економіку на „інтенсивні методи ведення господарства”, щоб добитись її ефективності, як заявив він на урочистостях в 50-ту річницю створення большевицької імперії. Американською підтримкою Л. Брежнєв хоче забезпечити собі і своєму кланові з ЦК КПСС владування і утримувати далі неконтрольоване робство в цілій імперії.

Знаючи це, ми, українці, апелюємо до суспільно-політичних сил ЗСА і всіх, кому дорога свобода:

Не вірити миротворцій пропаганді Л. Брежнєва;

Стати в обороні національно-політичної волі і державної незалежності України та інших поневолених народів;

Масовими демонстраціями запротестувати проти брежнєвської колоніальній політики в Україні;

Пригадуючи злодіяння Л. Брежнєва, домагатись звільнення національно-культурних діячів України, засуджених у беззаконних розправах.

Геть московський колоніалізм з України!

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЗВОЛЬНИЙ ФРОНТ В ЗСА

Європа прагне до об’єднання, але, на думку пресових коментаторів, це наступить ще не так скоро. „Тайм” пише: „Сталося так, що в теперішній добі ні одна з європейських держав не бачить у війні засобу для осягнення своїх політичних цілей”. Захід перестав уже говорити про визволення уярмлених народів. З другого боку, комуністичні провідники не говорять уже про „угроблення” Західу. Проте, це твердження „Тайму” не треба трактувати, як про роцтво. Свідчить воно лише про становище американської „великої преси”.

Про інший поважний клопіт міжнародньої політики пише тижневик „Ньюзвік”. Це — ситуація на Близькому Сході і вперта політика Ізраїлю, який не хоче йти на жадні компроміси з арабами, що під цю пору не можуть сподіватися московської допомоги. Але арабські нафтovі країни багатішають і розбудовують свій промисел. Тож чи малій Ізраїль зможе почувати себе безпечним в арабському оточенні, яке перевищує Ізраїль щодо кількості населення в сорок разів. Комpetентний представник американської політики, Г. Кіссінджер, заявив, що „ЗСА готові боронити Ізраїль, але не його територіальні здобутки”.

Але на Близькому Сході йдеться не лише про Ізраїль та його територіальні здобутки — йдеться про світову проблему, про нафту, яка є в арабських руках. ЗСА платять тепер за нафту більше, як п’ять більйонів доларів річно, а десь у 1985 р. платитимуть 30 більйонів. Найбільше з цих грошей одержують араби. Президент Ніксон сказав: „Ми не видобуваємо стільки нафти, скільки уживаемо, тому мусимо спроваджувати її чимраз більше, щоб покривати потреби”. Японія і Західня Європа ще більше потребують арабської нафти, ніж Америка. Шейх Ахмет Закі, савдіарабський міністер від наftovих справ, сказав журналістам, що відносини між ЗСА і Сауді Аравією, отже й питання нафти, в значній мірі залежатимуть від політики Вашингтону супроти Ізраїлю.

В радіовому комунікаті лівійський уряд президента Муамляра Ель Каддафі заповів, що нафта — рішальна зброя арабського світу, якою він переможе Ізраїль. Але в комунікаті не сказано, як араби сподіваються ту зброю застосувати. Ще перед тим єгипетський президент Садат дав зрозуміти, що арабські країни зроблять натиск на Європу та ЗСА і загрозять їм перерванням достави нафти, якщо вони не змінять своєї проізраїльської політики.

Сенатор Фулбрайт, голова сенатської Комісії закордонних справ, виступаючи з промовою на тему Близького Сходу, казав, що криза на відтинку пального є настільки велика і небезпечна, що може примусити ЗСА до надзвичайних заходів — або у прямій формі, або за посередництвом таких держав, як Іран або Ізраїль. Ідеється про те, що арабські держави, які мають найбільші у світі поклади нафти, не являють собою ніякої мілітарної сили. Витворилася там мілітарна порожнеча, яку намагається заповнити Москва. Конкретно мова йде про захоплення Кувайту та удар проти Лівії. Очолювана сен. Фулбрайтом комісія провела переслухання в справі кризи пального під кутом впливу цієї кризи на взаємини між ЗСА та іншими державами.

Відомий публіцист Ліппман пише, що історія призначила Ніксонові рою президента, який має зліквідувати пересаду романтичної епохи американського експансіонізму, інфляції обіцянок та надій на створення „Великого суспільства” і американської вищості. Для виконання тих своїх завдань президент Ніксон запланиував цілий ряд візит в Європі, а також зустріч з кремлівським „босом” Л. Брежнєвим.

В той час, коли президент ЗСА Ніксон і його уряд концентрують свою увагу на розв’язуванні найтрудніших проблем американської і світової закордонної політики, у ЗСА виникли нові, несподівані труднощі, зв’язані з так званою афорою Вотергейту. Американська преса ще в квітні цього року повідомила, що федеральна лава присяжних почала слідство проти Г. Гельдемана, шефа персоналу Білого Дому. Ідеється про те, що під час виборів президента, в червні 1972 р., група республіканців вло-

милася до будинку Вотергейт, де містився виборчий центр демократів, і вставила там підслухові апарати, щоб довідуватися про зміст таємних нарад демократичних провідників. Тепер уже засудили сім осіб, які брали безпосередню участь в закладанні підслухових апаратів. Більшість із них це платні наемники. Коли їх арештували, то, як інформує преса, Джон Дін, один із членів Ради Білого Дому, передав їм та їхнім адвокатам 175.000 доларів з каси колишнього республіканського „Комітету для перевибору Ніксона”. Касою завідував Гельдеман. Федеральна лава присяжних хоче довідатись, чи він знову про те, що з дієї каси виплачено ці гроші на оборону семи осіб, яких арештували під замігом закладання підслухових апаратів у Вотергейті.

Події навколо вотергейтської справи осягнули свого вершина, коли в кінці квітня ц. р. президент Ніксон стверджив, що його найближчі співробітники були вмішані в ту справу, але заперечив будь-яке особисте пов’язання з нею. Президент Ніксон рішився на радикальні заходи, щоб очистити атмосферу в Білому Домі і привернути довір’я населення. З керівників позицій в Білому Домі мусіли відійти додатково дев’ять осіб. Президент Ніксон доручив новому генеральному прокуророві Е. Річардсонові перевести повне розслідування цієї афери і притягнути до відповідальності всіх осіб, які мали до неї якесь відношення.

Справою Вотергейту займається спеціальна сенатська Комісія під проводом сенатора Сама Ервіна, демократа. Щоб перевести слідство в цій справі генеральний прокуратор Е. Річардсон призначив спеціального слідчого Арчибалльда Кокса.

Закордонна преса, як пише журнал „Ю. С. енд Ворлд Ріпорт” з 28 травня ц. р., покликавшись на свої інформації з Лондону, Парижу, Токіо і Сінгапуром, твердить, що в тих великих світових центрах панує настій здивовання, стурбованості й переконання, що справа Вотергейту то внутрішня справа ЗСА, строго відмежована від закордонної політики. Тому недавно приїздили до Вашингтону прем’єр Італії і канцлер Західної Німеччини Брандт, а наприкінці травня відбулася зустріч президента

Ніксона з президентом Франції Помпіду в Ісландії і на 18 червня передбачений приїзд до ЗСА Леоніда Брежнєва.

З-го травня секретар Білого Дому Зілер повідомив, що президент Ніксон і канцлер Західної Німеччини Віллі Брандт вудбули півторагодинну розмову в справі міжнародної ситуації. Ніксон говорив про свій план оживлення Атлантического Союзу, який оголосив уже його дорадник у справах безпеки Г. Кіссіндже, а Брандт додав на ту тему кілька своїх уваг. Німецький канцлер вже підтримав був той заклик до затіснення політичних, військових і економічних відносин між союзниками. В тім самім часі секретар В. Роджерс і його заступники А. Джонсон і Ю. Сіско відбули розмови з міністром закордонних справ Західної Німеччини В. Шеелем і його дорадниками. У проголошенному американсько-німецькому комунікаті на закінчення розмов Ніксона і віллі Брандта стверджено, що проблема взаємовідносин Америки і Західної Європи не висувають таких труднощів, щоб іх не можна було згідливо і приязно поладнити. Віллі Брандт висловив переконання, що вдастся скласти такий новий договір співпраці ЗСА зі Західною Європою, щоб його можна було поширити на співпрацю з Канадою і Японією. Він висловив переконання, що переговори у справі торгівлі між ЗСА і Європейською Економічною Спільнотою дovedуть до нового успіху на базі свободи торгівлі.

Під час зустрічі президента Ніксона з Брежнєвим мають бути обговорені справи Європейської Конференції Безпеки, торговельні взаємини ЗСА і СССР, справа Близького Сходу та ситуації в Індо-Китаї.

На початку травня президент Ніксон переслав до Конгресу своє послання про „Стан світу”, себто звіт зі своєї закордонної політики. Президент підкреслив, що в минулому році загальне порозуміння допровадило з Москвою до обмеження зброян, побільшення торгівлі і до початку дискусій про обмеження збройних сил в Європі. А далі про зусилля в напрямі усунення конфлікту на Близькому Сході. Але Москва небагато робить для запевнення миру в тім районі. Усунено небезпеку конфронтації з

червоним Китаєм. Направа стосунків між Пекіном і Вашингтоном буде надалі успішно розвиватися. Президент критикував Європу, а особливо держави, які входять в склад Європейської Економічної Спільноти, звертаючи увагу, що вони кладуть натиск передусім на свої інтереси і закликав їх до ширшої перспективи в практичній політиці. Президент закидав Японії, що вона провадить митну політику, яка викликає в ЗСА платний дефіцит. Послання виказує заінтересовання для Латинської Америки, яку має відвідати Президент ще в цьому році. Далі Президент обговорює порушування умов перемир'я Північним В'єтнамом. Він сказав, що Ганой наражається на нову конfrontацію з ЗСА.

Коментатори висловлюють думку, що ЗСА, маючи меншу силу, стоять перед труднощами в достосуванні до нової світової ситуації і зустрічаються зі зростаючою політичною, мілітарною і господарською конкуренцією.

Генрі Кіссіндже, який повернувся до Вашингтону по чотириденних розмовах з советськими провідниками в Москві, повідомив, що Леонід Брежнєв прибуде з офіційною візитою до ЗСА на 8 днів — від 18 до 26 червня, як про те видані вже спеціальні комунікати в Москві і Вашингтоні. З Брежнєвим приде тільки міністер закордонних справ. Не прийдуть ані прем'єр О. Косигін, ані „президент” СССР Микола Подгорний.

Тимчасом Брежнєв відбував подорожі в Європі. 19 травня прилетів він до Бонну, а перед тим відвідав Варшаву і Східний Берлін. За пресовими вістками три справи були предметом обговорення в Бонні: 1. Московсько-німецькі торговельні відносини, 2. редукція збройних сил в Європі і 3. полагодження справ Берліну. Перебуваючи в Бонні, Брежнєв підписав з канцлером Брандтом 10-річний договір про співпрацю в господарській, промисловій і культурній ділянках. На урочистому прийнятті Брежнєв говорив про мир і співпрацю СССР з іншими країнами, а канцлер Брандт підкреслив, що Німеччина була і залишається членом НАТО.

Брежнєв потвердив журналістам свій намір відвідати ЗСА незалежно від справи Вотергей-

Вол. Мартин

ПРОФЕСОР УВУ обороняє інтегральність Советського Союзу

Андрій Білинський, професор права в Українському Вільному Університеті в Мюнхені вже роками виконує функцію адвоката советсько-го режиму серед української громадськості у вільному світі, як у своїх книжках, так і в статтях, що систематично друкуються на стопрінках чікаського „Українського Життя”. Як добрий „адвокат диявола” він послідовно пропагує свої пристосувальні „ідеї”, не зважаючи на те, що здорована громадська думка ці його „ідеї” — за невеличкими виїмками — ігнорує; тільки одиниці, що визнають засаду „не тратьте, куме, сили — спускайтесь на дно”, можуть погоджуватися з писаннями А. Білинського.

Полеміка з М. Сосновським

Найневішу притоку для пропаганди своїх лжеідей знайшов А. Білинський у виступі Р. Рахманного на 3-му з'їзді Спілки Українських Журналістів Америки і Канади, що відбувся в грудні м. р. на „Союзівці”. Він ушкварив статтю п. н. „Радянознавство і українські журналісти на еміграції”, яку надрукувало „Укр. Життя” з 31 грудня 1972 р. А коли цю статтю А. Білинського проаналізував на сторінках „Свободи” М. Сосновський в статті „Невдалі по-

рівняння і ще гірші висновки” (ч. 21 з 2 лютого 1973), А. Білинський зареагував ще більшою статтею п. н. „Моя відповідь М. Сосновському” („Укр. Життя” з 11 березня ц. р.).

Ми б не займалися цією справою, якби вважали її тільки полемікою між двома еміграційними журналістами і якби А. Білинський тримався історичних фактів та зберігав хоч би мінімальну об'єктивність, як це слід вимагати від професора права та ще й Українського Вільногого Університету. На жаль, професор у пропаганді своїх „ідей” зайдов так далеко, що ясно і виразно обороняє „інтегральність” Советського Союзу і схвалює репресивні заходи советського режиму у відношенні до тих українських патріотів на Рідних Землях, які караються, мучаться, але не каються. Не збирасмось переповідати самої полеміки, але мусимо звернути увагу на кілька аспектів порушованого в ній комплексу питань, які стосуються фундаментальної постави нашого народу там і тут до відвічного ворога України і до створеного ним нового імперського комплексу під ширмою „Союзу ССР”.

ту. На їх запити він відповів, що „ЗСА стоять на своєму місці, як стояли”. Можна припустити, що Брежнєв хоче власне скористати з ускладненої ситуації, в якій опинився президент Ніксон. Можливо, що він сам спричинився в якійсь мірі до виникнення тих труднощів.

Британський прем'єр Е. Гіт закінчив дводенну ділову зустріч в Парижі, виповнену нарадами з президентом Франції Жоржом Помпіду. Преса повідомляє, що обидва провідники узгіднили становище, що скликання західної конференції на „вершинах” може відбутися тільки після того, як будуть з'ясовані і узгіднені всі справи поміж Європою і ЗСА під час

ш'югорічних відвідин президента Ніксона у західно-європейських столицях.

Прем'єр Британії і президент Франції зайняли одностайні становище супроти ідеї нового атлантийського чартеру. Вони вважають, що це ще „передчасна” ідея і що спершу треба розв'язати питання американсько-європейської торгівлі, монетарної системи та спільногого обороночного пляну. Преса називає наради цих двох європейських лідерів великим успіхом з затісненням зв'язків між тими двома державами.

Приходимо до висновків, що поділений світ переживає великі труднощі при відшукуванні хоч би „збройної рівноваги” шляхом переговорів, щоб уникнути конfrontацій.

Про право виходу України з СССР

Розглядаючи доволі докладно і плутано т. зв. „правний аспект” і т. зв. „політичний аспект” статті 17-ої конституції ССРС, А. Білинський твердить, що „право виходу з СРСР, як конституційний „принцип” існує ще від 1924 р.”, хоч повинен би знати, що насправді це право виходу існує як договірний принцип уже від грудня 1922 р., бо договір про утворення Союзу з 30 грудня 1922 р. в уступі 26-му постановляє виразно: „За кожною з союзних республік зберігається право вільного виходу з Союзу” — і цю постанову включено дослівно в тексти як першої конституції з 1924 р., так і другої („сталінської”) конституції з грудня 1936 р.

Професор права повинен би знати, що поміж конституційним і договірним принципом існує суттєва різниця передусім в тому, що конституційні принципи можна змінювати і по-різному інтерпретувати, але цього ніяк не можна робити з постановами договору, не ламаючи самого договору. І тому А. Білинський дарма „перестерігає”, що нам, мовляв, „не треба халатися за ст. 17 конституції і вимагати її здійснення... бо можемо добитися до того, що вона не увійде в склад нової конституції...” Включення чи невключення постанови про право виходу України з Союзу СРСР в таку чи іншу конституцію ніяк не міняє історичного факту, що це право має своє коріння в договорі з 30 грудня 1922 р. і що Україна є одною з договірних сторін.

І власне з цього історично-правного аспекту слід розглядати питання, чиї дії є законні, а чиї незаконні чи протизаконні; ті всі, що дотрагаються здійснення договірного (а не лише „конституційного”) права на виход з Союзу, обороняють принципи договірного права, відомі від старих римських часів, а режимні бюрократи і московські шовіністи, що засуджують їх на драконівські карти, ламають договір, а не тільки саму конституцію. Професор права, розводячись про те, „хто має право інтерпретувати конституцію” і не згадуючи словечком про договір з 30 грудня 1922 р., переплював на віть вислужників режиму в СРСР, бо там дотепер не з'явилось жадної студії, в якій совет-

ські юристи пробували б доказувати, що нема суперечностей поміж приписами кримінального кодексу і закріпленим, як в договорі, так і в зобов’язуючій конституції, правом на виход з Союзу; вони там впovні свідомі тих суперечностей, але мусять мовчати.

А далі вчений професор робить таке „епохальне відкриття” про джерела руху опору: „у відповідних американських радіях (Голос Америки, Візволення) в українські авдіції, які редагують передачі про ст. 17 конституції. Там знаходяться люди, що слухають радія і опісля це повторюють. В той спосіб твориться „рух опору” і дисидентизм”.

Читаєш і очам своїм не віриш; що це — невігластво чи прямий донос?! Виходить, за Білинським, що Левко Лук’яненко, Іван Кандиба і інші з групи т. зв. юристів, засуджені на драконівські карти весною 1961 р., обмірковуючи питання про доцільність виходу України з Союзу, не керувались власним розумом і аналізою дійсності в Україні, а ішли за покликом „американського радіо”, до такого цинізму навіть КГБ-істи не додумались і в обвинувальному акті за це їх не звинувачували.

Україна й національне питання в ССРС

Як типовий дефетист, А. Білинський не вірить в живучість українського народу, а сучасну ситуацію в Україні бачить через особливо чорні окуляри, стверджуючи „екс катедра”, що для українського народу — „питання стоїть не

В 30-ту річницю діяльності

**АНТИБОЛЬШЕВИЦЬКОГО
БЛЮОКУ НАРОДІВ**

Організації Українського Візвольного Фронту

Канади й ЗСА

відзначають 28 - 29 липня 1973 р.

24 ЗУСТРИЧ

Українців ЗСА і Канади

**НА ОСЕЛІ СУМА
в Елленвіл, Н. Й.**

в тому, щоб боротися за державне визволення ... а в тому, чи приспішити або злагіднити темпо своєї смерти. Така чи інша постава українців там і тут може цю смерть приспішити або сповільнити. Це слід нам собі усвідомити".

З точки зору „вченого і премудрого поросяті” (вислів В. Мороза) наш народ приречений на загибель (чи не на „злиття” з московським народом, як це накреслив ще Ленін, а яке офіційно задекларувала „ленінська партія” в новій програмі з 1961 р.), а ми всі, і там — на Рідних Землях — і тут — на еміграції можемо своїми діями тільки „приспішити або злагіднити темпо” цієї загибелі, але не її затримати чи завернути.

І знову, читаючи такі думки, дивується, чому при такій безвиглядній ситуації професор УВУ ще признається до цього народу, приреченого (на його думку) на смерть. Чи не слід було б йому переписатись до якогось іншого „геренфольку”, будь того, що будував „тисячолітній райх” — будь того, що тепер насильствами буде світову „імперію гвинтиків”. Український народ потребує не дефетистів і лжепророків, а людей твердої віри в його немиріущість, таких як Лук'яненко, який сказав, „коли б я був єдиним українцем на світі — я й тоді боровся б за Україну”.

Порівнюючи цих двох юристів — два полюси у відношенні до України, приходять на думку близнятa з Шевченкового „Великого Льону”, з яких:

„Один буде, як той Гонта, катів катувати;
Другий буде (оце вже наш!) катам помагати...”

А щодо національного питання А. Білинський висловлює такі свої поради: „...не зважаючи на русифікацію, треба нам національне питання трактувати „неантагоністично” (лапки в оригіналі); воно не сміє стати елементом розбивання чи навіть послаблення режиму...”

Хоч автор не вияснює терміну „неантагоністично”, з ділого контексту виходить, що — на його думку — нашою реакцією на русифікаційний розгул окупанта повинно бути „мовчати і мовчки чухати чуби”. Слухаючись поради Білинського, сл. п. Василь Симоненко не повинен був вимагати „Хай мовчати Америки й Росії...”, Іван Дзюба не повинен був писати

своєї студії „Інтернаціоналізм чи русифікація”, а Валентин Мороз, замість писати свої близкучі есеї, мав би писати славословів „колективному керівництву і премудрій партії”, які, мовляв, „задовільно розв'язали національне питання”.

І ми на еміграції повинні б „неантагоністично” сприйняти концепцію „злиття” нашого народу з російським і витворення „нової історичної спільноти — радянського народу” зі знаменитою рівності між „радянським”-російським-московським. Це було б „з точки зору вченого і премудрого поросяті” правильно і „неантагоністично”!

Чи не слід було б А. Білинському спрямувати свої поради про „неантагоністичне трактування” національного питання під адресою тих московських зайд, які в Україні осквернюють пам'ятники в Києві, Дніпропетровську та інших містах, — побивають на вулицях Львова тих, що говорять українською мовою, підпалюють бібліотеки і руйнують твори мистецтва та пам'ятки старовини.

В Україні процвітає звіряча українофобія в найогидніших її виявах, на кожному кроці дискримінується українська мова, а професор УВУ висуває свої поради під неєластивою адресою. Чи не вершок цинізму!

„Рабське погуття вторинності”

Правда, А. Білинський наприкінці свого опisu спам'ятає і пише: „Та це не значить, що треба нашему народові йти по лінії найменшого опору. Зовсім ні! Цей опір не сміє, однак, відбуватися на національному відтинку... боротися за громадянські права мають українці не як українці, а як громадяни СРСР... (і вони) не повинні перебирати на тому відтинку першої скріпки, а акомпанювати росіянам, не зважаючи на те, що там йде русифікація”.

Наш народ пережив в останніх десятиліттях різні спільно-котилькові концепції, починаючи від большевицького „братерства трудящих” в РКП(б), через явищі і замасковану власовщину „непередрішенські” комітети т. зв. визволення народів Росії, аж до найновішої, самвидавівської програми т. зв. „демократів України, Росії, Прибалтики”, але такої ганебної пропозиції — тільки „акомпанювати росіянам” ще дотепер ніхто йому не робив.

Мокроумінна стопонука більшістю відповідає як пацієнтам з хронічною язико-глотичною хворобою, так і пацієнтам з хронічною язико-глотичною хворобою, які не мають патологічних змін у ротовій порожнині та щитовидній залозі.

Печеачы, и то же — речицкви фажицнфикации. Пи-
Мипундюм кынжиткюхочин япония е бүйнчленхи
Бэгдн Нэнзарийн Бекрийн күнүү кынжиткюхочин
Бэгдн яжинийн Төхөннүү гыа мундоюн улгарин-
6) Цепеэхэрбийгийн Төхөннүү гыа мундоюн улгарин-
корин я бийнхээ мэж хялбараан. Күнжаринийн эн-
гийн эсэхийн чигийн энэхүү "норногуулсан огђе", нийнээс
поскимраа түрэгжжекхэн, И ултре, жексээ 3-го-
тожирхийн бээжээ, и то б татагчих хэрэгжээ, ко-
жин шинийгээро бэлжээ, и то б татагчих хэрэгжээ, ко-
тын түүхийгээро бэлжээ, и то б татагчих хэрэгжээ, ко-

"Pearl" 3 ROMNIERCOM MENTORAPROJECT YKPA
YHCPOKTO HAPOMY HKORON HE 6YR, HE E I HE 6YR
HORHONIHNIN YWPZHUE; HI HEMNHYAE CTAE HO-
JINTYHNIN MAJOPOCOON, 3 YCIMN IMPNKMENTAN, HPN-
JAMASHHNIN TIIH MOPOUJI MOHEN, HO IX TAK JINC-
KYE ONEGCA WORKINHN GBERH MAJIAHOK R COEMY
EECI "MAJOPOCINCTBO", 3 MNGAHP AHUPHIA BIRJIN-
CPKRO HEPBOSHAHO BXNOUMNTB, HO BIH GECHAJIN-
HO 3A3PAKHEHNIN 3ABOIO CYAACHOLO MAJIOPOCINCTBA.

Царинка А. Биминчаро — не киагниниң
шының таро, шо Модес үзәнде пәгәркүн то-
ғылдан балыннан, аке миңдо ғылда ғылда
такоро Пәндириен. Тебед жем кыпсағанын ү-
нин сабын ғылда, „Хикъон һе ғылда мек-
әзіханын мөмөттөн мөнгүләр, шо ғылда —
шының таро, шеңбер, шеңбер, шеңбер, шеңбер,

HPAULONMO I BIPMO B HALI HAPDA!

B. *Hagenbeck*

Леся Храплива

**ПСАЛОМ ПОМЕРЛИХ ВІД ГОЛОДУ
В 1933 РОЦІ**

Ти прости, що в хороми надсвітнього світла приходим,
Почорнілі, зболілі, неначе чорнозем розритий.
Гаснуть зорі під стін обважніліх, розпухлих походом,
Криють янголи лик, бо на нас моторошно дивитись...

Нас, Всесильний, побач, бо могутні землі нас не знали,
Коли брали у нас до зерна — пропотілу сторицю,
Щоб, колесами тіло живе розкрійши на шпалах,
Погула в непасищного гніву морозну столицю.

Ми прийшли; почисли Ти Один, бо числа нам не знати,
Що незрячі міста наче совість похмура обсіли,
Щоб скарби з задушевної скрині мінити у каті
За останок життя — свого ж хліба шкуринку згірчілу.

Ти прости, що хапаються обляків пальці кістляві;
Непохоронені ми і зісохлі па кіст немовлята,
Що прийшли у притвори Твоєї одвічної слави
Непохитною скаргою тут довіку стояти.

Ми не просимо кари на них, бо Ти Сам справедливий,
І в розбитих Порогах вже ночі гудуть горобині,
Тільки дай нашим костям таким колоситися жином —
Жином волі, що більше ніхто не візьме з України.

не лише українську культуру, але й все зв'язане з нею.

Міти російської історії

Традиційна російська історіографія проводить виразну межу поміж Руссю Московською і Росією Петра I, „Великого”, який, мовляв, „витягнув її з болота” і відкрив для неї „вікно в Європу”. Советські історики-марксисти дозволяли собі колись гостро критикувати цього царя-тирана, що за словами Шевченка, „перший розчинав Україну”, але Сталін, взоруючись на цього дикого тирана і на Івана Грізного, „реабілітував” їх, наказавши написати про них високопохвалальні книжки і накрутити агітаційні фільми, в яких генерального секретаря ЦК КПСС ідентифіковано з дими царями. Сталінську оцінку Петра I і Івана Грізного прийняли й теперішні советські історики.

Останнім часом серед білоросійської еміграції відбулась дискусія довкола Петра I, розпочата істориком Ульяновим. Його опоненти, спираючись на історичні факти, твердять, що Петрові „великі” реформи привели Росію на грань катастрофи і затримали розвиток її на сто ро-

ків. Це — ще один із доказів на те, що офіційна історія Росії, як її є досі викладають в американських університетах, побудована на мітах і вигадках російських великомодержавників.

Але одним із головних мітів російської історії є створений ще в часах Катерини II, а продовжуваний у різних варіантах до наших днів міт про „безкорисливу допомогу і опіку” Україною збоку Московщини проти „захланних сусідів”. Метою цієї „опікунчої політики” була і є цілковита асиміляція, розчинення України у „великій Росії”, де мас панувати одна лише російська культура і церква. Попередник Катерини II, Петро I „допомогову” і „опікунчу політику” продемонстрував у розправах над „мазепинцями” після полтавської катастрофи в створеному ним прототипі ЧК. Автор „Історії Русів” пише, що кров’ю Петрових жертв так просякла земля, що вона вибухла б фонтаном, якби застромити в ту землю палицю.

Після того, здавалось, Україна „заснула, на віки заснула” ...

Загальновідома формула російських шовіністів „нет, не било і не буде”, вперше ужита в рескрипти царського міністра внутрішніх справ Валуєва, що є, до речі, парафразою слів Миколи Костомарова, який сумнівався в можливості розвитку української літературної мови, стала гаслом усіх пізніших чорносотенців в їх наступі проти українства.

Проте, тоді, в 70-их роках минулого століття вважали в Петербурзі, що український сепаратизм має такі малі вигляди на розвиток, що його можна приборкати голим наказом — міністеріяльним обіжником. Щождо українофілів-опортуністів, то їм навіть до певної міри потурали, вважаючи їхнє українство за щось опереткове, що не криє в собі жадної небезпеки для „єдиної і неподільної Росії”. Зainteresування „Малоросією”, де, як писав російський поет, „всьо обільєм дишет, гдє рєкі льются чіще серебра”, підсилив серед російської інтелігенції і царської бюрократії Гоголь своїми „Вечорами на хуторі під Дикан’кою”. І навіть сам „государ-імператор” запрошує у свій палац „малоросійську” театральну трупу, щоб подивитися на „своїх вірних хахлів” з довгими чупринами і в шараварах, як „чорне море”. Чи не наслідував він у цьому царицю Катерину II,

що приймала в своїм палаці делегацію запорожців-ренегатів, які заявляли їй про свою лояльність?

„Триєдина Русь”

Символом „триєдиної Русі” мав бути споруджений у Києві М. Мікешіним пам'ятник Богданові Хмельницькому з простягненою на північ, у напрямі Москви, булавою, мовляв „волимо під царя восточного, православного”. В первісному проекті цього пам'ятника на п'єдесталі перед Богданом мав сидіти кобзар, а обабіч його мали стояти з одного боку великорос з бородою та прив'язаною збоку запасною парою лаптів, а з другого білорус у довгій сорочці і високій шапці, як рідні брати. За Богдановим конем мав бути вилитий з бронзи український козак, що списом прошивав груди польському езуїтові і скидає з п'єдесталу жида в ярмулці і з пейсами.

Точний опис цього первісного проекту пам'ятника був уміщений перед першою світовою війною в одному з чисел журналу „Історический Вестник”, а на еміграції репродукція його з'явилася 1952 р. в журналі „Крила”. Проте, чому цей проект не був зреалізований, кружляли різного роду чутки, а найбільш імовірною з них була розтрата зібраних на будову пам'ятника грошей, внаслідок чого прийшлося обмежитися лише постаттю Богдана на коні.

Такий був чорносотенний символ „триєдиної Русі” — концепції, прийнятої в офіційній совєтській історіографії. Тож нема чого нам у наших шкільних підручниках популяризувати дей пам'ятник.

Про український „сепаратизм”, розбуджений палючим словом Тараса Шевченка, заговорили з неспокоєм у Петербурзі під час революції 1905 року, коли почали появлятися численні українські журнали і часописи, а по містах відбувалися спонтанно походи під синьо-жовтими прапорами. І це тоді, коли ту революцію приборкано, з трибуни Державної Думи лякав українським сепаратизмом російську інтелігенцію лідер кадетів Мілюков, прочитавши Дмитра Донцова „Модерне московільство” і „Сучасне політичне становище нації і наше завдання”. З протилежного лівого краю накинувся тоді на Донцова большевицький лідер Ленін, побоюючись, що український визвольний рух,

розвинувшись, розколе „єдиний інтернаціональний пролетарський фронт”. „Мазепинство” набирало щораз більшої сили особливо серед української напівінтелігенції — сільських учительів, фельдшерів, дрібних службовців, нижчого старшинського складу, залізничників. Верхівка інтелігенції українського походження і основна маса населення до справи відродження України ставилася індиферентно.

Асиміляційна політика російського уряду, що вся його ідеологія вміщалася в трьох словах „самодержавіс, православіє і народності”, очевидно, російська народність, відзначалася від польської, німецької і англійської тим, що вона надавала дворянське звання і допускала навіть на найвищі державні пости „інородців” під умовою, що вони стануть „рускими”. Це щось від тієї вимоги гоголівського чорта: матимеш усі блага світу, лише віддай мені свою душу. Цю вимогу радо виконували малороси, поляки, грузини, вірмени в російській імперії. І цієї тактики супроти „нацменів” додержуються та-кож большевики.

Ідея національної самостійності

В таких обставинах розвивалась „велика російська література і культура”, що є власне не російською, а імперською і що підвалини її творили німець фон Візін, син полоненої туркені Жуковський, нащадок шведського роду Лермонтов, правнук мурина Пушкін, українець Гоголь та інші „інородці”. Очевидна річ, що ця культура домінувала над усіма іншими в Росії, зокрема над українською, яка не мала під собою матеріальної бази і читачів літературних українських творів, вихованих в російських школах на Великій Україні і в польських у Галичині.

І, не зважаючи на все це, спроквола жевріла й розгоралася ідея української національної і політичної самостійності.

Після революції 1917 р. і усамостійнення України всі „сантименти” російських лібералів і соціалістів щодо українства розвіялися, як дим. Замість цього зродилася ненависть, підсичувана зоологічним шовінізмом: „Як, ви хочете від нас відділитись!?” — ці самі слова міг сказати білій генерал Денікін і большевицький командарм Муравйов. Але цієї змі-

(Закінчення на стор. 18-ий)

**ЧИКАГО В 40-ИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
СЛ. П. ДМИТРА ДОНЦОВА**

11-го травня ц. р. в Українському Православному Катедральному Соборі св. Володимира і в церкві свв. Володимира і Ольги відправлено соборну панахиду в сороковий день смерті великого сина України сл. п. Дмитра Донцова. Панахиди відправили: о. Федір Білєцький, настоятель Собору св. Володимира, о. Маріян Бутринський, парох церкви свв. Володимира і Ольги та о. Іван Кротець.

В панахиді взяли участь в одностроїх з прaporами члени Осередку СУМА ім. Миколи Павлушкова, Т-ва колишніх вояків УПА та 8-го Відділу ООЧСУ. Собор св. Володимира був виповнений вірними обох віроісповідань.

Після панахиди вірні перейшли до будинку СУМА, де відбулися сходини, присвячені сл. п. Дмитрові Донцову. Їх відкрив голова 8-го Відділу ООЧСУ друг Володимир Левицький, закликавши присутніх вшанувати однохвилинною мовчанкою пам'ять великого ідеолога українського націоналізму. Про життя і творчість сл. п. Донцова говорив друг Василь Палагнюк. Відспівнням „Не пора” закінчено ці сходини.

К. П-ий

**ЕВРОПЕЙСЬКА РАДА СВОБОДИ
В ОВОРОНІ ПЕРЕСЛІДУВАНИХ**

(Бюро ЕРС, Копенгаген). У столиці Данії, Копенгагені, відбулося 12 і 13 травня ц. р. поширене засідання Екзекутиви Європейської Ради Свободи під керівництвом її президента Ольє Бйорн Крафта, кол. міністра закордонних справ Данії і лідера данського протинімецького резистансу.

Предметом нарад було звідомлення з засідання Екзекутиви Світової Антикомуністичної Ліги (ВАКЛ), виготовлення програми Конференції ЕРС, опрацювання тематики і намічення прелегентів окремої Європейської Конференції за національно-державну незалежність, самовизначення і права людини, розглянення справи Європейської т. зв. Конференції безпеки і акції ЕРС в обороні переслідуваних культурних діячів, Церков і борців за свободу і національну незалежність в СССР та сателітних країнах, справи бюджету ЕРС, визначення референта і напрямних звідомлень ЕРС на Світову Конференцію, з'ясування актуальної ситуації у поодиноких країнах, зокрема в уярмлених Москвою країнах, а також у вільних країнах Заходу. Після вчірніх дискусій внесено низку рішень щодо майбутньої дії ЕРС.

Наради проходили у повній гармонії, дружності і взаємозрозумінні інтересів вільних і поневолених народів. Головою Екзекутиви ЕРС від поневолених народів є Ярослав Стецько. Головою Екзекутиви ЕРС від вільних народів є Іван Маттео Ломбардо, а президентом — Ольє Бйорн Крафт.

**СТОЛІТТЯ
ГЕТЬМАНА ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО**

3-го травня ц. р. проминуло 100 років з дня народження останнього гетьмана України Павла Скоропадського. Для відзначення цієї ювілейної річниці в Канаді і ЗСА відбулися урочисті святкування з ініціативи Союзу Гетьманців-Державників.

З цієї нагоди Комітет Українців Канади видає звернення, в якому сказано:

Гетьман Павло Скоропадський є нащадком славного українського лицарського роду, предки якого в час козацької доби стояли на чолі українських військ і Української Держави.

Українська Держава під головуванням гетьмана П. Скоропадського злагодила український нарід величими вартостями на полі освіти, культури, судівництва, господарства і державної адміністрації. Збільшилася сітка народних, середніх та фахових шкіл, відкрито українські державні університети в Києві й Кам'янці Подільському та історично-філологічний факультет у Полтаві, а далі — покликано до життя Військову Академію й Українську Академію Наук.

Крім того відкрито державні театри, опери і драми, бібліотеку, архів і картинну галерею. Під керівництвом Олександра Кошиця зорганізовано Державну Капелю, завданням якої було ширити красу української пісні поза кордонами держави.

До України прилучено Крим, який став базою української флотилії, на кораблях якої замаяли українські пралори. Завдяки приверненню приватної ініціативи й приватної власності, розвинулось господарське життя країни на відтінках хліборобства, індустрії, транспорту та внутрішньої і закордонної торгівлі.

Екзекутива Президії Комітету Українців Канади закликала українську громаду достойно відзначити пам'ять гетьмана України Павла Скоропадського.

ЧИТАЧУ! ЗРОБИ ДАРУНОК ПРИЯТЕЛЕВІ: ПЕРЕДПЛАТИ ДЛЯ НЬОГО „ВІСНИК” — ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ.

Поль Полозецький

КОЛЕСО ІСТОРІЇ НЕ КРУТИТЬСЯ НАЗАД

(Лист „учителеві-магометові” Силенкові
and to whom it may concern)

„Учителю і пророче - магомете”! Чую одчайдушний крик змученої тяжкими трудами душі Вашої, що пролунав недавно з Вашого „амвону”:

„І що ж, скажіть мені, я маю робити, дивлячися, як архієреї Ісуса і комісари Леніна наносять обиду і зло моєму народові? Я люблю мій народ і мені болить, коли болить народові моєму. Що ж я маю робити?” („Самобутня Україна”, ч. 67-68).

На дей Ваш проповідницько - реторичний крик відгукнувся у формі інсинуацій і пліток ваш найближчий побратим-рунвіст пан Могилін („Наша Батьківщина” ч. 280-282). Я ж хочу подати Вам рецепт для вгамування Ваших „пристрастей і болів”, що походять, як відомо мені, від хвороби, назва якої буде видна з наступних рядків.

Начитавшись поверховно наукових праць світових авторитетів, Ви, через брак систематичної освіти, не змогли зробити відповідної аналізи, синтези і висновків щодо праісторії України та її життя за вже історичних часів і не змогли накреслити або бодай кинути промінь світла на її майбутнє, який освітлював би стежки до її виходу в широкий світ, щоб „засісти в народів вольних колі”.

На це Ви не спромоглися, а вибрали, для втамування свого еготизму, інший шлях своєї діяльності: шлях баламутства, фальшування історії і потоптання святощів українського народу.

Знаючи і бачачи, що християнська релігія і вся християнська структура опинилася в стані глибокої кризи і занепаду, а Україна, після тяжких жертв, від 1917 р. починаючи, знову опинилася в тій же рабській ситуації, в якій перебувала віками, Ви вважали цю ситуацію за добру нагоду для шукання слави через саморекляму, як „учителя, пророка і творця нової релігії Дажбога”, аргументуючи (хибно) свої акції тим, що „запровадження християн-

ської релігії на Русі-Україні було основною причиною її поневолення і бездержав'я”.

Уройвши собі цей „постулат” за істину, Ви „магомете”, із запалом одержимого взялися пропагувати повернення до „рідної української національної віри”, оголосивши цей регресивний рух „українською духовною революцією”.

Ви розумієте звичайно, що ґрунту для цієї „метаморфози” нема й ніколи не буде, якщо не створити штучної, екзальтичної атмосфери, насиченої „збуджуючими і підсилюючими дажбожівськими патріотичними бацілями”. І тому, знаючи, який низький інтелектуальний рівень горсточки Ваших „побратимів і посестер”, Ви придумали і застосували в своїх писаннях-проповідях „теорію” про минуле України, яку подаєте за такою схемою:

1. Життя білої раси і всі цивілізації почалися в Україні.
2. Всі іndo-европейські мови світу походять від праукраїнської, взірцем якої є древній санскрит.
3. Сумерійську цивілізацію (4-5 тисяч років до Р. Х.) створили українці.
4. Єрусалим заснували українці.
5. Увесь Близький Схід був під владою українців ще за дві тисячі років до Р. Х.
6. Єгиптом правили українські фараони за 1700 років до Р. Х. аж до 1300 р.
7. Гіттітська цивілізація (две тисячі років до Р. Х.) була створена українцями, і т. д., і т. п.

Всі ці „премудроці”, „учителю і пророче”, Ви втілили в 14-ох числах свого журналу „Рід-ні га ‘як’ (олгцін як) (12 випущено 12 випущено формациєю Вашого видавництва, будуть становити перший том „Мага Віри”, ще не виданої Вашої праці, яку Ви вже з десяток років рекламиєте і афішуєте, як „фундаментальну наукову працю”, а в дійсності, як то видно з вищеподаної схеми, то є і буде збірка вигадок

невгомонного і малописьменного мегальомана, що вибрав собі, як засіб до життя, „фах” Тіля Уленшпігеля.

Це явище не тільки прескорбне, а щось більше, ніж огидне й ганебне для української еміграції і її проводу.

Хто цього не розуміє і запитає — чому? — відповідь буде така: бож „фундаментальна наука праця” Силенка вже створила і буде створювати далі претекст до висміювання, в анекдотичній формі, доброго українського імені і самої ідеї української державності, що неодноразово нам уже доводилося зустрічати в різних публікаціях.

Пригадую шановній українській громаді, що коли я вперше (сім років тому) зреферував коротенько силенківщину як затію, що мусить бути негайно зліквідована, то „учитель” Силенко вдався до провокації і знеславлення моєго імені в ось такий спосіб: на зборах „рунвістів” у Клівланді, 26 грудня 1966 року він виголосив „релігійну” промову, в якій подав Половецького як замаскованого комуніста, що колись тероризував у Глинську українців-патріотів і за це був переведений на партійну роботу до Києва.

Щоб „увіковічнити” себе цією промовою, „учитель” видрукував „Важливе повідомлення”, в якому понаписував не менше бздур, як у всій своїй „фундаментальній” праці, і розіслав своїм прибічникам. Один із них (д-р Ю. М.) переслав мені примірник „до відома”, і тільки тут я збагнув у повній мірі, хто криється в особі „засновника релігії” Силенка. Звернувся я до правника Б. Він, вислухавши мене, сказав: „Розумію вас. Алеж в судах тепер так завізно з подібними справами, що будете чекати на суд три-чотири роки, понесете витрати... А що ж ви дістанете з нього? Раджу вам плюнути на цю справу”.

І я облишив свій задум....

Багато води витекло в море від того часу. Силенко побував у Месопотамії, Іракові, в Туреччині, Царгороді і вручив навіть меморандум царгородському патріярхові про те, що „українці відходять від греко-ортодоксії, як релігії чужої для них, і переходят на рідну віру Даждьбога”. („Самобутня Україна” ч. 69-70).

Як бачимо, Силенко „уленшпіглює” далі...

Ніхто йому не заважає... та й для чого? Нехай собі проповідус Даждьбога! То ж нікому не шкодить, — говорять „мудрагелі” сучасної пануючої на еміграції „філософії”, — тут свобода, кожному вільно робити що кому подобається.

Люди, які висувають таку аргументацію, не мають найменшого поняття про „історіософічну” схему Силенка і його „філософію” релігії Даждьбога. А все ж хоч стислий коментар, для ясності, тут потрібен, і я його, не во гнів хай буде читачам, подаю.

Від часу розшифрування ієрогліфічного письма та віднайдення архівів і бібліотек славних володарів Єгипту, Асирії, Вавилону й інших держав Близького Сходу, ось уже понад 150 років тисячі археологів і учених всього світу провадять розкопи, досліджуючи й перевіряючи історичні події, подані в Біблії і в історіях про життя та діяльність Ісуса Христа.

Ведучи розкопи, учені надибали на дивне і несподіване явище: в семітському „морі” (в низів'ях Тигру і Евфрату) віднайшли в другій половині XIX стор. рештки невідомої в історії народів цивілізації, мова якої була цілком відмінна від семітських мов (аввілонської, аккадської та інших) і мала в собі елементи останніх та іndo-европейської. Учені спочатку назвали її скитською, потім аккадською, а від 1869 р. сумерійською.

Звідки і як дісталося туди якесь іndo-европейське племя чи рід — є для науки загадкою сьогодні і напевно залишиться загадкою навіки.

Витягнення на денне світло сумерійської цивілізації (старішої від єгипетської, як то твердить частина науковців) поставило на всю широчину питання: де була колиска іndo-европейських народів?

Після довгих років шукання, аналізуючи священну книгу „Rig-Веди”, написану старосанскритською мовою, більшість науковців світу погодилася, що колискою іndo-европейських народів був простір від Дунаю (Карпат) до Уралу і від Чорного моря далеко на північ. („Home of Indo-European”, видання Прінстоонського університету). Силенко ж уважає, що колискою іndo-европейських народів могла бути тільки Україна.

Третє питання, що виникло серед учених у

зв'язку з цим було питання „імперії” скитів, про яких написав багато фантастичного Геродота, але світ не знав донедавна ні їх походження, ні звичаїв, ні їх мови, ні „державного” устрою. Дякуючи розкопам останнього півторіччя, головним чином на теренах ССРС, масово тепер досить докладну історію скитів („Scythians” by T. Talbot Rice). Науково встановлено, що скити — індо-європейського походження. Їх житла археологи знаходить на просторах від Алтаю до Дунаю.

Силенко ж твердить „науково”: „Скити — це ми!.. Я нікому не віддам скитів!”.. З подібною ж „науковістю” доводить він у конверзаціях із своїми уявними „магдалинами”, що „гиксоси, гітти, міттанці, сумери, арії, кассити також були українцями”.

Так виглядає „історіософія” України за Силенком... Коли ж торкнемося його релігійної „філософії”, Дажбога, то знайдемо лише саркастично-цинічну писанину про Біблію, про християнство і заслужених синів українського народу, таких, як митрополит Іларіон (Огієнко) чи Микола Зеров.

„Історіософічне” уччення Силенка про праісторію України, є ганьбою для українських учених і ударом для ідеї української державності.

Його релігійна „філософія” є неперебірливою демагогією проти християнства і його морально-етичних основ.

ЛЮДНІСТЬ БУКОВИНИ І ЗАКАРПАТТЯ

В 1970 Р.

„Український Історичний Журнал”, що виходить у Києві, в числі за березень 1973 р. подає, що в 1970 році на території Буковини мешкало 845.000 осіб, з них 581.000 Українців, 85.000 румунів, 78.000 молдаван, 53.000 москалів і 37.000 жидів, а на Закарпатті — 1.057.000 осіб, з них 808.000 українців, 152.000 угорців, 35.000 москалів, 28.000 румунів, 11.000 жидів і 10.000 словаків.

Кількість москалів у цих областях України дедалі збільшується. З метою послаблення там української мови та українського елементу, на Буковині і Закарпатті неспівмірно до відсотку москалів до населення, виходить щораз більше газет, журналів і книжок російською мовою.

Щоб не утруднювати працю Редакції, В.ІІІ. Авторів і Дописувачів просимо писати надсилані до журналу матеріали на машинці (уживаючи не дуже збитої стрічки) через два відступи або рукою виразним почерком на одній сторінці аркуша.

ПРАЦЮМО І ВІРМО В НАШ НАРОД!

(Закінчення з стор. 14-ої)

ни не могли зрозуміти українські соціялісти, які доостанку вірили в „міжнародну солідарність пролетаріату”.

Ненависть до українства, зродившись у верхівці російської нації, охоплювала чимраз ширше її кола і досягла самих низів цієї нації, зараженої ідеєю месіянства, зверхності над усіма народами колишньої Росії — „хахлами”, „полячішками”, „армяшками”, „жидовою”. „Українська небезпека” стала в умах російських великороджавників найбільшою небезпекою для єдності імперії, білої чи червоної — байдуже. І російські „історики”, пропагатори „триєдиної Русі” пишуть про Україну та її історію з тих самих позицій у Москві, в Нью Йорку, в Мюнхені. Щоб у цьому переконатися, вистачить порівняти советську „Історію УССР” і „Історію українського сепаратизму”, написану московським емігрантом - єдинонеділимцем, ніби антикомуністом Ульяновим.

І так поблажлива усмішка московського окультуреного хунхуза, з якою колись поглядав він на співаючих і танцюючих гопака малоросів, змінилася звірячим вискалом, підвальнами ЧК-ГПУ-НКВД, в яких масово розстрілювано „ворогів народу”, петлюрівців, що їх пізніше і до наших днів таврується вже як „буржуазних націоналістів”. В цих двох словах „буржуазний” і „націоналіст” відповідає правді лише друге слово, бо властива буржуазія українського визвольного руху ніколи не підтримувала, а націоналізм Міхновського і Донецьова чимраз ширше охоплював молодь. І на вулицях Києва і Львова можна інколи тепер почути, як московські червоні чорносотенці називають українську мову „бандерівською”.

Як казав один філософ, національно-визвольні ідеї, що раз зродились, уже ніколи не згасають, аж поки не опановують всієї нації. Короткий період української державності 1917-21 років залишив глибокий слід у серцях та умах нашого народу, і московські большевики, захопивши владу на Україні, не відважились відразу витолочувати всього того, що з’явилось за той час на українській культурній ниві. І тоді большевицький чорт вирішив, як і колись царський, купити душу українського інтелі-

гента. Звідси — українізація, так званий „ренесанс” української культури 20-их років, звідси Скрипник і Хвильовий, які вірили, що під советським режимом можна збудувати самостійну Україну. Відомо, чим усе це скінчилось: ріками крові і горами трупів, а в їх числі й галицьких молодих патріотів, які через „зелену границю” тікали на схід, щоб „будувати Україну”.

„Коротка відлига”

Під час останньої війни Сталін і його по-плічники думали вже не так про українську душу, як про власну шкуру. І коли Ленін у 1918 р. казав: „Дайте тим українцям хоч і дві мови”, то у 1942 році Сосюра наказано написати патріотичний вірш „Любіть Україну”. Ширені енкаведистами чутки про розв'язання колгоспів, орден Богдана Хмельницького, червоний пралор УССР з блакитною торбочкою, відкриття церков — давай тим українцям усе, аби ще раз повірили нам! І немало було таких, що повірили... І так, як допомагали українці Петрові І бити шведів і здобувати Озів, допомагали вони Сталінові під Сталінградом. Допомагали, бо Гітлер уже нічого не обіцяв, крім рабства.

Скінчилась війна. Знову пригадала Москва українському народові 33-ій рік, знову загуркотіли на Сибір ешелони з „німецькими коляборантами”, „буржуазними націоналістами”, і всім тими, що брали бодай найменшу участь у діях УПА.

За час короткої „відлиги” після смерти Сталіна малощо встигли зробити на Україні наші культурні діячі. Драч, Гончар — ці виступили в дозволених тоді межах, хоч захоплені емігранти Гончарів „Собор” перевидали аж чотири рази. Голосніше й куди відважніше виступили шестидесятники-антисталіністи. Заройлись у газетах і журналах ліричні та патріотичні поезії, заборонені за Сталіна.

І знову — запромог на шиї української культури і мови. Символічним був підпал українського відділу в книгоховищі Академії Наук в Києві. Це московські шовіністи вирішили допалювати недопалене. Потрясаючими своєю самовідданістю були виступи Дзюби, Караванського, Чорновола, Мороза, Осадчого і десятків

інших молодих і справжніх соборників, що в обличчі відроджуваної сталінщини кинулися своїми власними тілами і советською конституцією загачувати труну, з якої силкуються витягнути мертвого советського Чінгіз-хана його вірні учні.

Короткий, але надзвичайно плідний період підпільної літератури ніби скінчився. Може ще там і там блимають вогники „Самвидаву”, але вже годі розвіяти їм темряву, що знов оповійла Україну. Почався черговий наступ Москви — тим часом не миколаївської, не сталінської, а брежневської. Залишилась фактично єдина легальна форма патріотичної діяльності — приватне Товариство охорони пам'яток старовини, відповідник Товариства любителів малоросійської старини з царських часів. Десять років тому, коли заснували це Товариство, розпоширило воно свою роботу по всій Україні, охоплюючи тисячі й тисячі членів. Тепер з нього люди масово виписуються. Страшно стало жити на Україні!

Кривавою смugoю почерез історію українсько-московських відносин тягнеться заложена в ранніх часах каїнова політика Москви на знищенні України. І тепер шаліс там чорна реакція, про яку й не мáрили душителі нашої культури, наших національних прагнень — московські царі. Методично, згідно з докладно опрацьованим в Агітпропі ЦК КПСС пляном обмосковлюється наше шкільництво, зводиться на найнижчий провінційний рівень і забивається в кайдани „соцреалізму” науку, літературу і мистецтво. Про „суверенну” УССР в советській пресі вже й не згадується, в неї відібрано, хоч і номінальні, майже всі міністерства, і в жадній установі вже не чути української мови.

Проти тих молодих українських патріотів, що насмілилися підносити голос в обороні прав, належних нашому народові, ведеться шалену нагінку. Пóшепки передають наші люди одне одному на Україні про щораз нові арешти, обшуки, закриті судові процеси, про звільнення з праці „неблагонадійних”. „Вертаються часи Сталіна!” — з остражом кажуть вони тим відвідувачам із Заходу, яким можуть довіряти. А слова їх потверджує міжнародна преса.

Неоправданий пессимізм

Україна переходить один із найбільш критичних періодів у своїй історії, коли її народ, що нараховує кілька тисячоліть існування, московські народовбивці хочуть позбавити національного обличчя і обернути на безлику отару роботів — „советський народ” під гегемонією москалів. Під кривавою п'ятикутною зіркою, що замінила двоголового орла, хочуть затримати вони останню в світі колоніальну імперію. Міжнародна конъюнктура для української справи несприятлива. Слова англійського філософа „ліпше бути червоним, як мертвим”, входять у свідомість провідних мужів світу.

В реакції на все це українську еміграцію чимраз ширше охоплює настрій пессимізму і дефетизму, який доходить до того, що, коментуючи промову Брежнєва, в деяких наших газетах появилось ствердження, що незабаром будуть скасовані в ССРУ всі так звані національні республіки. Так, Москва прагне до „злиття націй”, але формальне скасування національних республік у теперішньому часі було б для неї рівнозначне із скасуванням колгоспної системи, тобто ліквідацією на селі советського режиму.

Чи оправданий цей наш пессимістичний настрій? Чи треба нам уже перестати тратити свої зусилля і спускатися на дно обивательського животіння або включитися в ті „перегони щурів”, змагання до особистого збагачення, яке закриває основну ціль, задля осягнення якої ми опинилися на чужині?

Наши туристи, що відвідують Україну, не знаючи її новітньої історії, кажуть: „Пане, таж там, у Києві, на Хрещатику, я не чув жадного українського слова!” А коли його було там чути?

Пригадаймо ситуацію з-перед 1917 року, коли на Східній Україні не було жадної української школи і за Центральної Ради службовці міністерств бігали по місту, щоб знайти людину, яка могла б уклсти українською мовою офіційного листа. В 1918 році Грушевський мусів написати брошурку „Хто такі українці і за що вони борються?”, бо в широких верствах населення вважали, що українці — це не нація, а політична партія. І все ж, коли вступила до Києва українська армія, її населення спон-

танно заговорило рідною мовою. Те саме було в 1941-42 роках, коли на Україні вірили, що німці „везуть з собою український уряд”. Тоді близніла була надія на відродження української державності, і в, здавалося б, навіть цілковито зруїфікованому Харкові на вулицях і по всіх установах загомоніла українська мова.

Тепер справа України вийшла на міжнародний форум і тепер немає на Україні людей, які б зовсім не знали української мови. Не зважаючи на ввесь русифікаційний тиск, все ще працюють там тисячі початкових шкіл з викладовою українською мовою, все ще чуємо українською мовою радіопередачі, бачимо українською мовою накручені кінофільми, виходять численні українські газети і журнали, що з них деякі мають наклад у кількасот тисяч примірників. Усе це, звичайно, насичене большевицькою пропагандою, але йдеться в даному разі не про зміст, а про мову, засуджену Москвою на смерть ще з-перед майже 200 років. „Україна маяком стойть — нація не піде вже назад!” — як писав поет.

І це потверджують висліди перепису населення в Україні, під час якого понад 75% його подало себе за українців, дармащо кожному було вільно і вигідніше назвати себе членом панівної російської нації і не натягати на себе підозру в „буржуазному націоналізмі”.

В часах українізації, у 20-их роках, в період так званої „боротьби двох культур” — пролетарської, чи пак російської, і сільської, чи пак української, почала виразно перемагати українська культура. І навіть деякі російські письменники на Україні почали тоді писати українською мовою. Тоді не один чесний інтелектуал - москаль, народжений на Україні, включився в процес розвитку української культури і навіть був за це репресований як „буржуазний націоналіст”.

Що ж мусимо ми робити?

Московські большевики неспроможні видерті з глибин національного субстрату коріння нашої культури, досягнути до джерел, щоб затити їх псевдокультурою „старшого брата”, яка в кліщах „соцреалізму” далеко відстала від західноєвропейської. Вони можуть в цій

сфері мати успіхи не через вільне змагання культур, а тільки через насильство. А кожна акція, як відомо, викликає протиакцію — і власне в цій протиакції відроджується національна гордість, яка породила шестидесятників, що їх підпільно видавані есеї і студії вражають своєю високою ерудицією. Ці їхні твори, хоч і писані здебільшого з позицій оборони советської конституції, що є для них своєрідним охоронним щитом, являють собою міни сповільненої дії. Нині ці міни вибухають на еміграції, розбуджуючи національну гордість передусім серед нашої молоді, яку належно не могли розбудити родина, школа і церква, а завтра вибухатимуть на Україні в свідомості широкої інтелігенції, селянства і робітництва.

Самозніщення комуністичної ідеології, учнене на 20-му і 22-му з'їздах комуністичної партії в Москві, коли затоптано в багнюку Сталіна, творця цієї ідеології, витворило в душах комуністів, насамперед молодих, вакуум, що його годі виповнити брехнєвцям сколастичними концепціями „пролетарського інтернаціоналізму” і „советського патріотизму”. Цей вакуум у відповідних обставинах виповнить український чинний націоналізм.

Що ж можемо ми робити тут, в еміграційному затишку? — Можемо і мусимо робити багато. Організувати світову опінію в оборонітих людей, які віддають себе в жертву комуністичному молохові, добровільно вибирають вінець мучеництва в ім'я свого уярмленого народу. Мусимо всякими способами інформувати свій народ про те, що приховують від нього по-громники української культури. Мусимо підносити свою особисту культуру, щоб не компромітувати себе перед західним світом часом наївними, хоч і щирими, декляраціями. Мусимо виховувати свою молодь на людей, гідних свого величного народу. Фальшивому „пролетарському інтернаціоналізму”, під яким криється московський шовінізм і імперіалізм, мусимо протиставити не затъмарену чужими концепціями українську науку, протиставити творчий український націоналізм, що його так бояться в Москві. І мусимо не дати ворогові урвати нитку розвитку нашої національної культури.

Відкидаючи вузькі амбіції, ми повинні мак-

симально обмежити видавання численних ювілейних збірників окремих організацій, груп і відділів з нікому, крім авторів, непотрібними фотографіями — і підготовляти їх видавати тривкої вартості книги. Таж і досі ми, 45-мільйонова нація, не маємо навіть підручника історії філософії! Таж і досі не маємо науково опрацьованих монографій, присвячених нашим найвизначнішим людям науки, релігії, політики — Грушевському, Дорошенкові, Липківському, Донцову, Шептицькому, Старосольському, Петлюрі, Коновалецькому, Бандері . . .

А як пам'ятник, присвячений втраченим нашою нацією культурним цінностям, створімо фундаментальну книгу, що до глибин насвітлила б нищення нашої культури червоною Москвою — від початків і до останніх днів. Книгу, якою озброїмо кожного нашого студента, кожного нашого інтелігента, книгу, з якою не соромно буде вертатися на визволену від московського диявола Україну. І цю книгу мусимо також прочитати американський читач його рідною мовою.

На нищенні відповідаймо творчістю! На отруйні писання Маркса-Енгельса-Леніна, на повінь советської пропаганди відповідаймо вже незнаними нашій молоді передруками творів наших славних мислителів і письменників!

Не піддаваймося чорному пессимізму! Працюймо і вірмо, що міжнародна коньюнктура зміниться, що й цим разом чорні хмари, які вкрили наші землі, розвіс вітер, який кожного дня може зірватися і перейти в бурю, що змете з України та всіх інших поневолених Москвою країн геть усю ту нечисть, яка там розпаношується ось уже понад півстоліття.

Працюймо і вірмо в наш народ!

~~~~~
ЧИТАЙТЕ І ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ТИЖНЕВИКИ
І МІСЯЧНИК

**„Шлях Перемоги”, „Гомін України”
і „Визвольний Шлях”,**

що, стоячи на позиціях українського революційного націоналізму, вносять у життя української еміграційної громади новий багатий зміст і скріплюють перший визвольний фронт, яким є нескорена, вільномісна Україна.

biachin' semj. A bzaarini ičhye gečim' uipnyn',
mo taryt ha aho žinjihib-lojoffi i kozločin-
ki, i cary konyho-gotvoreniny, "Nepkary" e
tun, mo tariha a hžin kečta saqeeneaye
mogopoyt za paxyhor lux mifatayinx, mo e moza
hebo, ta za nezakhor nongorogenix hebočia.

Allake mitaplochin celiushn-xliqoogochi, ak celiuomix
tropoplbi, ogeearjiacheno iti ogephenho ha ciliue
shepaplbi — yliocjiljekhenix, hemu/ahio hnsnecy-
banix i jleectrobashn pagib, ari i a cboro katepk-
hy, crokpar tiply hix za manuhnni npuslo —
"typylojahi", nlicratorb midephy, rojoljorjy "bina-
soupiwerunyrikh "jepekbari" tipeda ytpnmvbari be-
merhekerjy sriplo jampmohir — komyichtinhy
mirk, sarapghnntura-bihnn ta mpnmycy-hacnjpcbra
3 monuhieko HKB-JL-MB-JL-KTB, Eknjhono.

Kontrolcine lochojapborashn a kyjn gijipunin
mipi ajrahe ha jaceky mifcoohn, hix to gyjio Toli,
korjin celiuhnn gya biijhnn xliqoogoch a celiuh

“XOHEM MATN BOPFA – HALOЯН НОЛО XIIPOM”

M. Tuxpeter

самою природою. Згадаймо лише хрущовську „цілину” в Казахстані, що її розорано й саме тому знищено через видування вітрами верхнього шару родючої землі. Але „цілина” була використана для боротьби з „буржуазним націоналізмом” в Україні шляхом вивозу туди української молоді.

Як відомо, комуно-большевики по-хижакько му вирубали ліси в Карпатах, чим спричинили знищення цього могутнього регулятора й охоронця вологи в Східній Європі, і як наслідок — часті посухи. Советам ішлося про то, щоб за ліс мати „тверду валюту” для фінансування своєї п’ятої колони на Заході, щоб „привид комунізму бродив” мерцій по цілому світі.

Тижневик „Тайм” з 21-го серпня 1972 р. повідав про прийняття комуно-большевицьким диктатором, Л. Брежнєвим, в його літній резиденції над Чорним морем, американського секретаря комерції, П. Петерсона. Під час цього побачення Брежнєв полоскотав уяву американця „великими прибутками” в майбутньому, але за „синицею в руках” мали б правити „добра водка й кав’яр” та ніби згода Советів сплатити Америці 772 мільйони доларів у покриття їх 11-більйонового боргу, зменшеного до 800 мільйонів доларів.

Совети, за Брежнєвим, потребують від ЗСА вдосконалених машинового приладдя й ознайомлення їх технікою виробництва автотягачів, сільсько-гospодарчих машин та кольоворової телевізії. Як відомо (Філліс Шлафлі Репорт за серпень 1972 р.), адміністрація Ніксона погодилася на будову для Советів, на ріці Кама, найбільшої в світі виробні автотягачів вартістю кілька більйонів доларів. Адже атомову зброю треба чимось перевозити ...

Совети хочуть також, щоб Америка побудувала їм фабрики для виробництва хемічного добрива та целюльози. Як відомо, остання йде для виробництва вибухових речовин. Комуно-большевики хотіли б, щоб Америка допомогла їм в освоєнні джерел природного газу в Сибіру, на що потрібно було б до 14 більйонів американських капіталовкладань, звичайно, за рахунок платників податку.

Але Советам найбільш пекучим є харчове питання. Первісна 750-мільйонова угода з Америкою на „продаж” їм зерна протягом 3-х ро-

ків була підвищена до 1-го більйона доларів протягом 12 місяців, а далі — до 1.3 більйона доларів до червня 1973 р. („Тайм”, 30 жовтня 1972 р.). Водночас Совети закупили чимало пшениці й ячменю в Канаді — першої — 1.5 мільйона тонн, а другого — півмільйона тонн.

Брак кормів змушує Совети до посиленого забою худоби, що, однак, буде мститися на постачанні молока. Добірне зерно від „капіталістів” Совети зуживають на харчі для людей, а своє, куди гіршої якості, частково для худоби. Взагалі советське „соціалістичне” господарство недобрало в 1972 р. 30 мільйонів тон против „пляну” в 190 мільйонів тонн.

Ось таку вимову має бундючне комуно-большевицьке вихваляння, мовляв, „долженемо й переженемо”.

Але етнічна Московія має під собою поневолені народи — саме вони будуть гинути від голоду. Совети вже обдерли Україну, як це було вже не раз. Комуно-большевики забирають тепер бараболю в білорусів, литовців, латишів та естонців.

Злочинне псевдовчення марксизму-соціалізму і тільки воно на тлі політичного невігласства народів, помножено на московське загарбництво, є винуватцем теперішнього браку харчів у світі. Та вичерпання запасів хліба в Америці й Канаді, на випадок недобору зерна й тут, може викликати здійснення „віщого сну” про сім худих корів, що пожерли сім гладких корів, але таки поздихали самі.

Вміру пересування червоної армії на Захід і поновної займанщини України, комуно-большевики вдалися до обдирання села величезним „продналогом” за всі роки німецької окупації, за 1941-44 р.р., чим викликали голодову смерть багатьох тисяч людей в 1946 р. Згадаймо також, що під час голоду 1921 р. Совети не дозволили Комісії Нансена рятувати вмираючих українців. А в часі голоду 1932-33 р. Московія вивозила український хліб на Захід за безцінь, іноді тільки за те, щоб розвантажати кораблі. Французький міністер Флянден іздив тоді по Західній Європі з закликом не купувати того хліба, видертого з рота вмираючих українських дітей.

Тепер Америці загрожує нестача газоліни. А нехай американці пригадають собі, як то вони

допомогли пустити в рух і відбудувати в СРСР нафтову промисловість на 80% замість того, щоб подбати про свої можливості добування нафти, от хоча б на Алясці. Зато ліваки, як спільноти комуно-большевизму, намагаються за всяку ціну загальмувати відповідне будівництво. Водночас Совети свою підступною політикою на Середньому Сході чинять усе, щоб закрити для Америки нафтові джерела в арабських країнах. Так віддають Совети своєму хлібодавцеві.

„Політичні емігранти” в лапках повинні ті лапки відкинути і по-справжньому займатися політикою допомоги своїм братам і сестрам на Рідних Землях.

Всі етнічні групи в західному світі повинні рішуче й об'єднати вимагати від урядів ЗСА і Канади припинення самовбивчої допомоги „торгівлі” насамперед із народовбивчо-рабовласницькою змовою московського комуно-большевизму. Якщо ЗСА й Канада, може, з мотивів людяноти вже „продали” їм силу зерна, то вони, як хлібодавці, мусять вимагати від тих змовників справедливого розподілу харчів, а не тільки для „Господствуючого старшого брата”.

МЕМЕНТО МОРИ! В той час, коли йде доставка харчів комуно-большевиками, вони, як подало радіо В. Сікори 16-го квітня 1973 р. польською мовою, оточили ЗСА перстнем підводних, озброєних атомовими ракетами, човнів — по 25 в Атлантическому й Тихому океанах, напілених на 50 найбільших американських міст. Хоч Америка, з метою відсічі можливому соєтському напасництву, теж має подібні підводні човни вздовж соєтських морських кордонів, така „мирно-співіснувальна” обставина тільки підкреслює влучність приповідки про придбання ворога шляхом годівлі його своїм хлібом.

Найвищий час, щоб західний світ, який мас вже досить того марксизму-соціялізму-комуно-большевизму, висунув нарешті вимогу привернення свободи в світі, — вимогу викинення тієї облудонауки на смітник історії.

ПОШИРЮЙТЕ ВІСНИК!

ПАНЕЛЬ-ВІЧЕ ПРИСВЯЧЕНЕ РУЙНУВАННЮ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ В ССР

3-го червня ц. р. у Великій залі Народного Дому в Нью Йорку заходами Ради для Справ Культури при Світовому Конгресі Вільних Українців і Об'єднаного Комітету Українських Організацій Нью Йорку відбулося панель-віче, присвячене висвітленню методів і форм нищення української духової культури та її творців Москвою.

Віче відкрив екзекутивний директор УККА мігр. І. Базарко вступним словом, в якому з'ясував нехтування українськими національними проблемами на форумі ОН, засвідчене відсутністю українського національного прапора серед прапорів вільних народів перед будинком ОН.

Модератор панелю проф д-р Микола Чировський вказав в своєму виступі на функцію духової культури, як стимулюючого чинника розвитку і зросту всіх ділянок національного життя, і кинув заклик до всієї української еміграції змагатися за збереження і розвиток української національної культури в діаспорі, як протидію московській культуробивчій політиці.

Панеліст ред. Вячеслав Давиденко в історіософічному наслідленні розгорнув широку панораму змагання двох противставних сил на історичному тлі: українського національного віталізму та його духовності і низівного варваризму Москви. Панеліст на закінчення свого виступу висловив переконання в остаточній перемозі української правди в цьому драматичному і довготривалому змагу.

Панеліст проф. Іван Бовчук доказував прикладами, зачерпнутими із сучасної понурої підсоветської дійсності неспроможність убити режимними заходами стихію національної свідомості української людини, яка випорскує з-під офіційної комуністичної маски. Подібно, як попередній панеліст, проф. Бовчук висловив думку, що антигуманна політика Москви засуджена на чергову безсумнівну невдачу.

Після доповідей проф. д-р М. Чировський попросив авдиторію ставити запити, на які панелісти давали відповіді.

Заступник Голови Ради для Справ Культури при СКВУ і Представник Ради на ЗСА інж. Аполінарій Осадца інформував авдиторію відносно основних завдань і плянів діяльності Ради, а саме:

1. Стимулювання зросту української духової культури в діаспорі.

2. Видання фундаментального твору англійською мовою в колективному опрацюванні нашими совето-знавцями про спустошення, доконані російським імперіалізмом та шовінізмом в усіх галузях української культури.

3. Видання українською мовою історії української культури в опрацюванні знавців, брак якої дещо

ПРО СОЦІАЛІЗМ І НАЦІЮ

Визначний російський історіософ і соціолог Николай Бердяєв, що замолоду був марксистом, а в 1905 році в збірнику „Віхи” гостро виступив проти марксизму і в 1922 році з групою „інакомисливих” був висланий Леніним за кордон, де видав цілий ряд книжок на теми російської революції і большевизму, в своєму творі „Філософія нерівності” у 13-ох „листах”, звернених до большевиків у перших роках після жовтневого перевороту, пише, зокрема, про соціалізм, культуру, державу і націю. Книжка ця вийшла 1970 р. вже після смерті автора другим виданням у Парижі у видавництві „ІМКА-Прес” і уривки з розділу про соціалізм і націю подаємо нижче. РЕД.

Ваш соціалізм є примусова чеснота і примусове братерство. Ось чим огидний ваш соціалізм, ось чому він естетично і морально відштовхує. Ваш революційний соціалізм не визнає тієї основної християнської істини, що братерство поміж людьми може бути лише плодом вільної любові, лише найвищим духовим цвітінням людських взаємин. А ви хотіли б насильно примусити людей до братерства. Ідею братерства ви взяли з християнства, ви викрали її і безсовісно користуєтесь нею, не маючи на те жадного права. Братерство людей можливе лише у Христі і через Христа. Братерство людей не може бути природним станом людей і людських суспільств. В природному порядку людина людині не брат, а вовк, і люди ведуть жорстоку взаємну боротьбу. В порядку природному тріумфує дарвінізм. Ваш соціалізм і виходить

відчувається, між іншим, в школах українознавства, з найширшим висвітленням досягнень в усіх галузях нашої культури материка і діаспори.

4. Видавання хроніки-журналу українських культурних процесів в діаспорі, як засобу протиставитися тискові чужих культур на самобутність нашої національної духовості.

На закінчення віча-панелю проф. М. Чировський прочитав проект резолюції у формі звернення до всіх українців в діаспорі, що іх одноголосно затверджено.

На початку віча інж. А. Осадца, крім численних діячів культури, привівши на залі, привітав представників культурних організацій ЗСА та Канади і СФУЖО, а також делегатів, маестра Христину Сеньків, секретаря Спілки Українських Журналістів Канади і одночасно екскретаря Федерації СУЖ Америки і Канади, та інж. Юрія Сенькова від ділового Осередку Представництва Ради СК в Канаді.

з цієї природної боротьби і через найлютішу боротьбу хоче утвердити братерство на землі. І ваш соціалізм розжертий внутрішнім ганджем і недугою. На злі і через зло хоче він утвердити добро своє. Не через Христа, не через благодатну любов хотіте ви утвердити братерство людей, а через ненависть і повстання кляси проти кляси.

Ви безнадійно зміщуєте братерство з угрупованням і об’єднанням економічних інтересів. Ніколи, ніколи у вашому царстві людина не стане братом, вона може стати лише „товаришем”. Але що спільнога має „товариш” (естетично низьке слово) з братом? Уся різниця між соціалізмом і християнством — в цій різниці між „товаришем” і братом. Брат вбачає в братові людину, образ і подобу Божу, брат об’єднується з братом, як діти єдиного батька. Братерство припускає спільну батьківщину. І ті, які не знають батька і вирікаються батька, не можуть бути братами. Товариш вбачає в товаришеві не людину, а клясу, економічну категорію, товариш з’єднується з товаришем за спільністю матеріальних інтересів. Товариші — блудні сини...

Нація є категорія історична переважно, конкретно-історична, а не абстрактно-соціологічна. Вона є породженням цілком своєрідної історичної дійсності, і таємниця її недоступна тим, які зовсім позбавлені почуття історичної дійсності. Ви, люди абстрактного соціологічного світогляду, не можете злагодити таємниці національного буття, бо ви взагалі розкладаєте націю на абстрактні соціологічні елементи. Після аналізи вашої від нації нічого не залишається. Воістину нація не піддається ніяким раціональним визначенням. Ніякі раціонально вхопні ознаки не вичерпують її буття. Все далі й далі, в таємничу, ірраціональну глибину відходить буття нації в міру того, як прикладати до неї психологічні або соціологічні визначення.

Буття нації не визначається і не вичерпується ні расою, ні мовою, ні релігією, ні територією ні державним суверенітетом, хоч усі ці ознаки більше або менше суттєві для національного буття. Найбільше рації мають ті, які визначають

націю, як єдність історичної долі. Свідомість цієї єдності і є національна свідомість. Але єдність історичної долі і є ірраціональна таємниця. В цій точці національна свідомість занурена в глибину життя, в надри історичної реальності, єдиної і неповторної.

Жидівський народ глибоко відчуває цю таємничу єдність історичної долі, хоч він затратив майже всі ознаки*) національного буття, і мову, і територію, і державу, відступав і від старої віри своєї. Усвідомлювати цю таємничу єдність історичної долі можуть елементи змішаної крові, що походить від складних расових зливань. В біологічних основах історичної національності не буває чистої крові, чистих рас...

Нація не є емпіричне явище того чи іншого відтинку історичного періоду. Нація є містичний організм, містична особистість, ноумен, а не феномен історичного процесу. Нація не є живуче покоління, не є і сума всіх поколінь. Нація не є складою елемент, вона є щось споконвічне, вічно живий суб'єкт історичного процесу, в ній живуть і перебувають всі минулі покоління, не менше, як покоління сучасні. Національне буття перемагає час. Дух нації спротивляється пожиранию минулого сучасним і майбутнім. Нація завжди прагне до нетлінності, до перемоги над смертю, вона не може допустити виключного троїсту майбутнього над минулим...

Життя нації, національне життя є нерозривний зв'язок з предками і пошанування їхніх заповітів. В національному завжди є традиційне. І поскільки революціонізм вар розриває зв'язок часів, нищить пам'ять про минуле, про предків, він глибоко антинаціональний. Інтернаціоналізм є релігія майбутнього, що не знає меж у своїх претензіях, а не релігія вічного, несе він усьому, що живе, вістку про смерть і знищення, а не про життя і воскресіння. Революційний інтернаціоналізм і є послідовна релігія смерти, заперечення нетлінності...

*) Писав це Н. Бердяєв ще перед створенням ізраїльської держави. — Ред.

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ
НА
ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА”

ЧИ АЖ ТАК ВОНО ЗЛЕ?

День-у-день пишуть американські часописи про занепад Америки в опінії широкого світу, про те, як не люблять американців у Західній Європі, Африці і Азії. Двайт Бомбах, відомий письменник і соціолог, заперечує це речовими доказами у своїй популярній книжці „Правда про Америку”. Ось короткий уривок з цієї книжки:

„Багато американців сповнені гіркого почуття, що їхня країна вже перестала бути провідником вільного світу, що европейці та азійці в ній розчаровані, що американців ненаєвідять. Чи це правда?

Якщо це правда, то чому Америка все ще залишається магнетом, який притягає до себе іммігрантів далеко більше, як будь-яка інша країна світу? Чому лише в 1972 році відвідало Америку майже 4 мільйони туристів, хоч Уряд ЗСА пропагує туризм менше, як Франція, Італія чи Англія?

Чому щороку понад 130.000 молодих людей йдуть через океан до ЗСА, щоб учитися в американських університетах? Чому уряди 56 країн запрошујуть кожного року численних добровільців з Корпусу Миру, щоб їхали їх працювали в їхніх країнах, допомагаючи місцевому населенню? Чому люди доброї волі в Японії, довідавшись з фальшивої комуністичної пропаганди, що в місті Сієтлі масове безробіття і голод, спонтанно почали збирати і висилати його мешканцям харчі і гроші?

Чому англійські промисловці й директори різного роду фірм запрошујуть до Англії щороку понад 1.000 американських дівчат на працю секретарок і друкарок?

Неправдиве уявлення про Америку викликають у чужинців американські кінофільми і телевізія, але, не зважаючи навіть на це, вони знають і пам'тають про те, як допомагала їм Америка під час і після Другої світової війни, і з симпатією ставляться до американців”.

ДЕНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ СКОРБОТИ В СИРАКЮЗАХ

Заходом Організації Українського Визвольного Фронту міста Сиракюз 20-го травня ц. р. українська громада відзначила 40-річчя голодової облоги України.

Це був день національної скорботи, коли наша чиєльна громада помолилася за спокій душ семи мільйонів українців, замучених штучним голodom, і заявила свій рішучий протест проти геноцидної політики комуністичної Москви.

Заупокійну панахиду відправив о. монсеньйор Василь Середович — парох української католицької церкви св. Івана Христителя.

Після панахиди в Українському Народному Домі відбулися жалобні сходини, що їх відкрив д-р Микола Богатюк. У своєму вступному слові д-р М. Богатюк з'ясував ціль сходин, пригадуючи громаді про стра-

(Закінчення на стор. 32-ї)

У 100-ЛІТТЯ ПЕРШОЇ ВИСТАВИ

А В Т О Р Н Е В М И Р У Щ О Г О Т В О Р У

Славнозвісний оперовий твір „Запорожець за Дунаєм” відіграв видатну роль в зародженні українського оперового мистецтва, в розвитку нашого театру і від часу своєї появи на українській сцені дотепер панує в репертуарі, викликаючи піднесення, ентузіазм і захоплення мільйонів глядачів.

У цьому велика заслуга автора цієї опери, українського композитора і співака, що був великим приятелем Тараса Шевченка, Семена Гулака-Артемовського. Він створив до „Запорожця за Дунаєм” яскраву національну музику, вивів галерію типів з виразним виявленням українських національних характерів, розкрив у своєму творі душу народу, поклав в основу музичної тканини інтонації українських народних пісень.

Небіж славного поета часів українського відродження і сучасника Івана Котляревського, відомого діяча рідної культури Петра Гулака-Артемовського, Семен Гулак-Артемовський народився 16 лютого 1813 року в селі Городищі на Київщині. З юних років, захоплюючись музигою і співом, він у роки навчання в київській бурсі і в духовній семінарії від 11 років співав у хорі. В 1838 році Михайло Глінка, відряджений як диригент двірської співочої капелі на Україну для набирання співаків, звернув увагу на талановитого юнака і забрав його зі собою до Петербургу, де в 1838-1839 році Гулак-Артемовський навчався співу, а далі був посланий до Італії, де в 1839-1842 роках вдосконалював свої співочі здібності і виступав в опері у Фльоренції.

Повернувшись з Італії, Гулак-Артемовський у 1842-1864 роках співав у Петербурзі в оперовому театрі і в італійській опері. Мавши гарний баритон широкого діапазону, він створив прекрасні образи в операх „Дон Жуан” Моцарта, „Бронзовий кінь” Обера, „Лінда ді Шамуні” Доніцетті, виступав також в українських виставах і велику славу здобув у ролях Виборного з „Наталки Полтавки” і Чупруна з „Москаля Чарівника”. Познайомившись з Та-

расом Шевченком, він став близьким другом Великого Кобзаря.

До ранніх композиторських спроб талановитого співака належить його музика до народної вистави „Українське весілля” (1851) і водевіль „Ніч під Івана Купала” (1852). Він також переклав на ноти народну пісню „Стойте язвір над водою” і присвятив її Шевченкові.

З поверненням Шевченка з заслання Гулак-Артемовський і Великий Кобзарувесь час були нерозлучні. Шевченко дуже високо цінив голос свого друга, радів його творчими успіхами і в своєму „Щоденникові” хвалив, зокрема, виступи співака в операх „Бронзовий кінь” і „Лінда ді Шамуні”.

Вже по смерті Тараса Шевченка Гулак-Артемовський здійснив свій задум написати українську оперу, лібретто до якої склав Микола Костомаров, взявши за тему перебування запорожців у турецьких володіннях за Дунаєм після зруйнування Січі.

Поставлена вперше 14 квітня 1863 року на сцені Маріїнського театру в Петербурзі з автором у головній партії, опера мала там успіх, а в 1864-1865 році з переїздом Гулака-Артемовського до Москви, кілька разів ішла там.

На українській сцені цю оперу вперше було поставлено 11 липня 1884 року силами театральної трупи Марка Кропивницького, що відбувалася там свої гостинні виступи. Першими виконавцями тієї вистави в українському театрі були: Іван Карась — Марко Кропивницький, Одарка — Марія Садовська-Барільотті (сестра братів Тобілевичів), Оксана — Марія Заньковецька, Андрій — К. Світлов-Стояні, султан — В Грицай — обидва відомі тоді оперові співаки.

Відтоді почався тріумфальний похід „Запорожця за Дунаєм” по українських сценах, який триває і досі. У численних пересувних, а далі і стаціонарних театрах виставляється цей улюблений усіма твір. Партії в ньому виконували найвидатніші артисти як Марко Кропивницький, Марія Заньковецька, Микола Садов-

ський, Панас Саксаганський, Іван Рубчак, Софія Стадникова, Олена Бензалева, Платон Цесевич, Михайло Донець, Іван Паторжинський, Марія Литвиненко-Вольгемут, Юрій Кіпоренко-Доманський, Григорій Манько.

Виставляли цю оперу українські пересувні театри по всій Україні, в Польщі, Прибалтиці, Росії, Грузії, Туркестані, в Сибіру, на Забайкаллі та на Зеленому Клині. З розселенням українців по різних країнах світу опера „Запорожець за Дунаєм” почала йти скрізь, де тільки було зorganізовано українське культурне життя і де були для цього відповідні можливості. На західному континенті насамперед була ця опера виставлена в Канаді, у Народному Домі у Вінніпезі.

В Америці перша постава опери „Запорожець за Дунаєм” відбулась 16 січня 1910 року в Нью Йорку, в Чеській залі на 72-й вулиці. Виконавцями першої вистави опери Гулака-Артемовського на землі Вашингтона були: К. Клицерівна (Одарка), М. Клицерівна (Оксана), В. Малевич (Карась), В. Стешин (Андрій), О. Боянівський (султан), В. Лазаревич (імам). У тому самому складі опера була повторена в Ньюарку, Перт Амбою і Барен Айленді.

Відома також постава опери „Запорожець за Дунаєм” восени 1918 року у Вашингтоні для делегатів Сейму Федерації Українців.

По другій світовій війні, з прибуттям до Америки великої хвили нової еміграції, з великим успіхом виставляв в Нью Йорку і багатьох інших містах „Запорожця за Дунаєм” Оперовий Ансамбль під керівництвом кол. артиста Львівської опери Лева Рейнаровича.

Не сходить зі сцени славнозвісний твір Гулака-Артемовського і тепер у краю. Перед самою смертю Івана Паторжинського, одного з кращих виконавців партії Карася, в Києві з участю його, Марії Литвиненко - Вольгемут (Одарка) і Слісавети Чавдар (Оксана) був створений великий звуковий кольоровий фільм. Вічно живий, глибоко національний своїм змістом, пройнятий мотивами прекрасної української народної пісні, поєднуєчий у собі патріотизм, любов до рідного краю, м'яку ліричність та соковитий гумор, цей твір був і залишився прикрасою наших театральних сцен та зазвичай по-новому, коли розсіяні по всьому

світі українці, що марно тратять на чужині свої літа, подібно як герой опери „Запорожець за Дунаєм”, дістануть змогу повернутись додому у вільний-рідний миливій край.

Іван Левадний

КОМУНІКАТ

з наради Екзекутиви Європейської Ради Свободи.

Екзекутивний Комітет ЕРС гостро протестує проти масового ув'язнення і жорстоких присудів культурних діячів і борців за національну незалежність і права людини в країнах поневолених Москвою, зокрема в Україні в останніх двох роках, проти запроторювання політичних в'язнів у психіатричних лікарнях, тюрях та концтаборах і заслань на Сибір (від 5-15 років), як напр., Юрій Шухевич після 20 років ув'язнення засуджений знову на 15 років; поет Ігор Калинець — 12 років; поетеса Ірина Стасів-Калинець — 9 років; проф. Леонід Плющ досмертне ув'язнення в божевільні; наїковець Іван Світличний — 12 років; історіо-софі Євген Сверстюк — 12 років та Валентин Мороз — 14 років; Данило Шумук — 15 років; священик Василь Романюк — 10 років; Вячеслав Чорновіл — 12 років та Іван Дзюба — 5 років, оба наїковці і письменники; Іван Гель, студент — 15 років, Надія Світлична, культурна діячка — 4 роки, Ірина Сеник, митець — 11 років та інші.

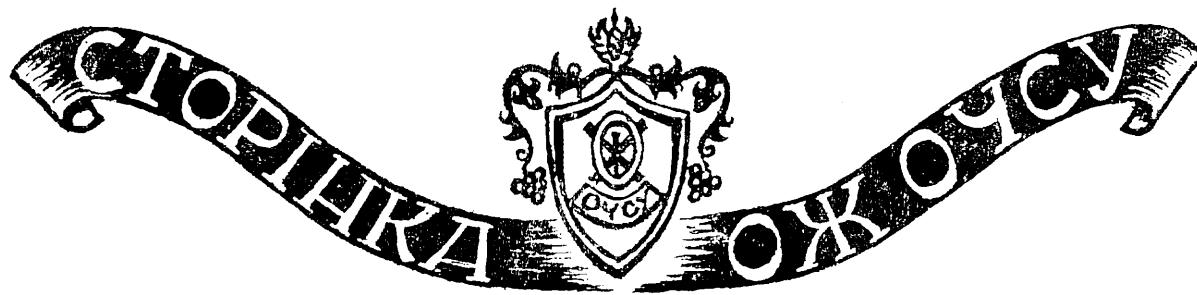
Екзекутива ЕРС вимагає, щоб ця справа була поставлена на порядок найближчої Асамблей ОН на дискусію та вирішення і апелює до патріотів, гуманітаристів і Церков світу зорганізувати негайно і наполегливо акції за повну ліквідацію концтаборів і звільнення політичних та релігійних в'язнів, кількість яких перевищує мільйон лише в концтаборах ССРР.

ЕРС підтримує скріплення НАТО і побоюється, що Конференція т. зв. європейської безпеки, якої прагне Москва з метою усунути ступнево ЗСА з Європи, відкриє шлях для дальших російських загарбництв у ще вільній частині світу.

Без самовизначення і національно-державної незалежності всіх поневолених націй не буде безпеки і миру в Європі і у світі.

Екзекутива Європейської Ради Свободи
О'с Бйорн Крафт
президент

**ПОДОВАСТЬСЯ ВАМ НАШ ЖУРНАЛ,
ПЕРЕДПЛАТИТЬ ЙОГО ВАШИМ БЛИЗЬКИМ
АБО ВОДАЙ ПОРАДҮТЬ ЙМ,
ЩОБ ВІСЛАЛИ ПЕРЕДПЛАТУ!**

НА ЗЕЛЕНІ СВЯТА

Чи пам'ятаєте церковці, замаяні зеленню, кожну хату — чисто побілену, підведену червоною глиною призьбу і також всю замаянну, а за кожним образом — гіллячки з молодої свіжої зелені дерев? Чи не чуєте ще й нині особливо-го, святкового запаху шувару, яким була вистелена долівка?

Зелені Свята!

Скільки з ними зв'язано спогадів!

Щороку на Зелені Свята ми, українці, віддаємо пошану і честь могилам Героїв, які віддали своє життя за Рідний Край.

У нас майже не було села чи містечка, де не височіла б могила Січового Стрільця. А ті бідні, скромні могилки з похиленими хрестами, дуже часто навіть безіменні — на Зелені Свята вкривались безліччю квітів і зелені — символами і виявами нашої любові. Це наша молодь про те дбала. Та ж в тих часах ми, тоді молодь — виростали й національно виховувались на світлих і геройських чинах УГА і УСС'їв.

Чи пригадуєте, як процесія на чолі із священиком йшла відправляти панаходи на тих могилках? Як то кожний, чи молодий, чи старий, виструнчувався, коли співали „Вічна пам'ять” на мелодію „Ой та зажурились Стрільці Січовії”... I в тих моментах кожний був готов на найбільшу посвяту і найбільш геройські діла: „щоб славу і волю, і властъ, Рідний Краю, здобути Тобі!”

Ще кілька пекучих слів промовців — і ті панаходи перетворювались на народні маніфестації. Тоді то вже польська поліція починала розганяти нас — отої „елемент вивротови”, що осмілювався на своїй рідній прадідівській землі віддавати честь своїм поляглим Героям!

Тоді не обіходилось без арештів і побиття.

Поляки не здавали собі звіту з того, що тим нелюдським поступуванням викликали ще більший патріотичний дух і ненависть до чужої — польської влади.

Те саме повторюється, хоч подекуди в різних формах, і тепер на Україні, де московський загарбник знищив нашу святість — стрілецькі могили на Янівському цвинтарі у Львові і тим допоміг розбудувати національну свідомість, викликаючи щораз більший спротив.

Ми тут, в Америці, можемо вільно святкувати й віддавати честь нашим поляглим Героям. У Глен Спей, на Осели „Верховина”, висипали символічну могилу, до якої рік-річно на Зелені Свята з'їжджаються українці. Але тепер наші люди чомусь не так масово беруть участь у тому святі. Там на Зелені Свята повинні бути сотні молоді і старшого громадянства, не лише ветерани. При інших нагодах тисячі українців і українок, різного віку й місця народження, навіть з Канади, збираються перед високим пагорбом на Осели СУМА біля Еленвіллу, на якому під сяйвом Тризуба височать пам'ятники Героям нашої Визвольної Боротьби: С. Петлюрі, С. Коновалецькі, С. Бандері, ген.-хор. Т. Чупринці.

Сам факт, що є в Глен Спей така могила, а біля Еленвіллу — такий пам'ятник роботи видатного скульптора-упівця М. Черешньовського — свідчать про збереження традицій і про те, що наша нація — завжди жива, що по багатьох невдачах і трагедіях не збайдужила, а далі бореться всіма способами й засобами за свою незалежність.

Я свято вірю, що прийде час, коли ми повер-

Уляна Целевиг

ГРОМАДСЬКА ПРАЦЯ в світлі соціо - психологічних елементів української людини в Америці

Вже понад 20 років наше українське суспільство в Америці бореться з проблемою, як успішно зберегти і передати дальшим поколінням „вічний вогонь” українства. Ставимо собі запит: як конкретно працювати для реалізації ідей і вартостей, задля яких існуємо, як окрема спільнота? Відповідь на це питання дуже широка.

Передусім треба підкреслити, що ми маємо спільні проблеми з іншими національними групами, які також стараються зберегти свою окремішність.

Дослідні праці про дітей емігрантів вже давно виявили специфічне психологічне наставлення їх до своїх еміграційних груп. Раніші дослідники твердили, що діти емігрантів, яких можемо звати „другою генерацією”, переживають великий конфлікт у зв’язку зі своєю ідентифікацією. Їх манить суспільство, в яке вони увіходять і часто непокоїть намагання батьків зашеплювати їм свої традиції. Новіші досліди, зокрема праця нашого українського соціолога Володимира Нагірного („Ленгвідж лоялтіз ін де Юнайтед Стейтс”), стверджують, що „друга генерація” відрізняється від своїх батьків тим, що в її ідентифікацію входять чинники, відмінні від тих, які грають підставову ролью для батьків.

Емігранти, які жили довгі роки на рідних землях, відчувають з ними зв’язок через свої особисті переживання і досвід, набутий на батьківщині, яка є джерелом ідентичності-утотожнення всіх поколінь. Для них почуття принадлежності до тієї чи іншої національності, побудоване на конкретних, особистих, суб’єктив-

немось на нашу рідну і вільну Землю, на святу землю України, і тоді гідно й свободно віддалимо честь могилам наших Героїв, які склали свої юні голови на жертівнику Батьківщини!

Д. Гентіш

них і емоційних чинниках, зв’язане і з загальним суспільством і з місцевою громадою, серед якої вони виростали. Така база для принадлежності недоступна тим, що народилися на чужині. Не бачивши ніколи на власні очі батьківщини своїх батьків, не маючи нагоди природно, автоматично абсорбувати елементи українства в кожнім аспекті життя, вони мусять іншими способами вирощувати своє почуття українства.

Друга генерація, твердить д-р Нагірний, має більш абстрактне, об’єктивне і символічне відношення до свого походження. Для неї ідеологічні чинники дуже важливі в ідентифікації з батьківчиною своїх батьків. Молоде покоління змушене пізнавати всі елементи батьківської культури, історію, літературу і вибирати те, що є атракційним, будуючим, гідним. Такому поколінню справді дуже тяжко додержуватися звичаїв і традицій їхніх батьків в чужому оточенні, хібащо воно відокремилося б від загального суспільства так, наприклад, як „аміші” чи „пенсильвенія датць”.

Однак, об’єктивне шукання ідеалів своїх предків характеризує не тільки другу, але й дальші генерації етнічних спільнот. Кожна людина, народжена на чужині, віддалена від джерела свого походження, більш об’єктивно і холонокровно оцінює скарбницю своїх предків, шукаючи в ній дорогоцінних елементів.

„Друга генерація” веде сегментове, уривне, етнічне життя всього кілька годин в суботу і неділю в українських школах і організаціях, на громадських зібраннях, — а велику частину щоденного життя перебуває в американському оточенні.

Можна сказати, що проблема ідентифікації зі своїм походженням в усіх наступних поколіннях дещо подібна до релігійної принадлежності. Так, як життя людини, яка не бачить на власні очі Бога, але через науку і пережи-

вання щораз більше любить Його і вірить в Нього, можна зорганізувати і життя еміграційного суспільства, щоб воно навчило дітей любити і працювати для своєї Батьківщини, яку вони ніколи не бачили.

Кожна спільнота базується на відносинах одного її члена до другого. Тому, щоб не відштовхувати підростаюче покоління від українства, треба витворити відносини, побудовані на взаємопошані, на щирості і довір'ї.

Дуже скідливим явищем у нашій громаді є частина надмірна критика, зокрема людей, які займають пости в громадських, церковних і політичних ділянках. Коли молода людина часто чує негативну критику, вона зражується не тільки до осіб, яких критикується, але також до тих, хто критикує. Вслід за тим може прийти розчарування в усюму українському суспільству. Було б добре, коли б відносини між українськими людьми набрали щирого, приятельського характеру.

Дуже важливим є створення здорових співвідносин між організаціями і в самих організаціях. Соціологічні досліди стверджують, що групи, в яких панує нездорова атмосфера, перестають добре діяти і навіть цілковито занепадають. При цьому треба мати на увазі, що всі наші організації мають добровільне членство.

Коли не буде в нас добрих взаємовідносин, годі сподіватися і розвитку суспільного життя, головно молодого покоління. Коли молода людина відчуває задоволення, коли їй дають змогу виявити свої таланти, коли визнають її вклад в суспільну працю, тоді зростає продуктивність не лише її, але й цілої групи чи організації, до якої вона належить.

Справа особистих відносин тісно зв'язана з задоволенням духових потреб: дружби, альтруїстичних поривів, ідеалістичних прагнень. Наша спільнота повинна виповнювати ці потреби і надавати їм своєрідного спрямування. Якщо вона цього не зможе зробити, тоді наші діти шукатимуть інших угруповань, які даватимуть їм змогу де осягнути. Іншими словами, треба старатися оформити наше громадське життя в таку структуру, яка була б уподібнена до структури повноцінного ідеалістичного суспільства.

Українська еміграція більш, ніж будь-яка інша в Америці, може гордитися пропорційною чисельністю абсолювентів високих шкіл. Хоч деякі наші професіоналісти згуртовані в своїх організаціях і працюють в українських громадах, наприклад, лікарі, інженери, журналісти та мистці, професіоналісти з нових спеціалізацій ще не зорганізовані, бо старша генерація в цих нових наукових ділянках не працювала і не може виявити ініціативи в зорганізуванні цих груп. Треба приділяти увагу таким молодим науковцям і допомогти їм знайти своє місце в громадському житті і в українській науці.

На закінчення хочу заторкнути ще одну тему. Почну її цитатою одного жидівського професора Сола Ліпстіна, який під час подорожування по Америці звертався до провідників американо- жидівської громади з такими словами: „Ми мусимо зашеплювати серед дітей нашої третьої і четвертої генерацій почуття принадлежності до жидівства. Запобігти занiku нашої свідомості допоможуть рідний дім, жидівська школа, божниця, жидівський центр, жидівський табір і — Ізраїль. Це є конечним для дальнього існування жидівської громади”.

Соціологи звертають увагу на поширене явище в так званих меншинних групах: хоч більшість тих груп піддержує свої окремі організації та інституції, з часом їхні організації уподібнюються до загально - американських. Енаслідок цього вони втрачають свій національний, окремішний характер, поодинокі члени таких громад перестають бачити будь-яку різницю між їхньою етнічною громадою та загальним американським суспільством і поволі розпливаються в американському морі.

Українська спільнота, одна з найбільш активних в Америці, мусить берегтися таких проявів. А вони появляються, як злодії вночі під кличами прогресу, модернізації та ін. Тому, з одного боку, нам слід шукати і розвивати нові, атрактивні для молоді суспільні форми, а з другого поступати обережно, поволі, не втрачаючи національного ґрунту. Перед нами не легкі завдання. Ми повинні докласти всіх зусиль, щоб їх розв'язати спільними силами. Ми не сміємо допустити, щоб від української спільноти відходили молоді люди з нашої вини.

ВоК

ВЕРБЛЮД І ВУШКО ГОЛКИ

Любувався я розквітлими крокусами, привілявся до струнких листків нарцисів і туліпанів, що так радісно простягалися з недавно ще замерзлої землі до лагідної провесняної теплоти, радів молодою зеленію листків рожі, що, розірвавши бронзову оболонку пуп'янок, проголошували своє право на нове життя. І хоч кущ живоплоту та придорожні дерева свою голизною пригадували зиму, сон, минуле, то крокуси, нарцизи, туліпани і рожі наповняли вже повітря радісним настроєм відродження, пробудження, нового росту, нових надій.

І коли я побачив зігнуту в глибокій задумі постать моого друга, що звернув з вулиці на мое подвір'я, вона видалася мені кричущим дисонансом до того радісного, сповненого запахом нового життя настрою провесні.

— Друже, — питав, — що ж то за такі важ-

хіття штучно створеного голоду. На закінчення він представив живого свідка голодової облоги п. Володимира Мазура, — віце-президента УККА і головного предсідника УНПомочі із Шттебургу.

Володимир Мазур виголосив слово на тему „Не тріумфуй, кривавий змію!”. Доповідач почав своє слово із ствердження, що купці та хронікери із Візантії, Татарії, Німеччини та інших країн ще в ранньому середньовіччі свідчили, що Україна це надзвичайно багата земля. Приблизно від 16-го сторіччя, з часів козаччини-гетьманщини, за Україною встановилась і закріпилася у світі назва „шпихлір Європи”. Українські селянські руки могли прогодувати не лише свій край, а й половину інших європейських народів. Як же це сталося, що ми вшановуємо пам'ять семи мільйонів наших братів і сестер, які загинули з голоду в 1932-33 роках?

Відповідаючи на це питання, прелегент, на основі джерельних матеріалів і як свідок тих подій, ствердив, що голод був створений штучно, за московським пляном.

Далі п. В. Мазур говорив про сучасну геноцидну політику Москви супроти уярмлених націй і перестріг вільний світ проти підписання договорів дружби із народовбивцями.

Виступ п. В. Мазура доповнив другий свідок голоду, п. Дяченко.

Жалобні сходини закінчилися співом „Ще не вмерла Україна”.

М. Павлів

кі думи пригнули твою голову і не дають тобі радіти відродженням природи?

Здригнувшись мій друг ніби зі сну пробудився, підвів задуманий погляд на мене і, слова не кажучи, подав мені жмут часописів. Взяв я, дивлюся, „Наше Слово”, орган Головного Управління Українського Суспільно-Культурного Товариства у Варшаві.

— Чи це те саме „Наше Слово”, на підставі якого пишуть у нас статті про життя українців в Польщі? — питав.

— Так, де те саме „Наше Слово”, — відповів мій друг, все ще не отрісши повністю від задуми.

— То що ж ти тут міг такого надзвичайного знайти? — дивуюся, переглядаючи число за числом.

— Бачиш, — оживився мій друг, — кожне число має відділ „Україніка в польській пресі”, і з відомостей, подаваних в тому відділі, виходило б, що між Польщею і Україною є досить живі зв'язки.

— Це нічого надзвичайного, — зауважую легковажно, — сьогодні Москва всюди пхається зі своїми зв'язками.

— Ото ж бо то є. Ти говориш — Москва, а йдеться про Україну і Польщу. Читав я уважно оті вістки, і два питання все сильніше й сильніше загніджувалися у моїй голові, — повільно вияснював мій друг. — Перше питання, яку ціль має Москва у тих активних і різноманітних зв'язках України і Польщі, а друге — який вплив ті контакти мають чи можуть мати на відношення поляків до України.

— Пригадую собі, що свого часу в наших часописах нарікалося на Москву, що вона понизила столичний Київ, злучивши його для культивування дружби з провінційним Краковом, — піддаю думку другові.

— Воно не так то просто, — задумано відповів друг. — Все, що я читав у тій рубриці, майже переконало мене, що вся та комедія з дружбою України і Польщі зааранжована не для українців, а для поляків. Цю думку скрі-

— Бодо Барбаскыто, — забрасыво, мово
the Ayake Eparasinni ethyziian movo uppyra. — Та
и в е небинн, и в тау янчо е ол моярханн,
шдо акия лобопинн, и в Барази хам тедеа хинн
жжыптынна, тогто, и в Айя чылжюй болупон же

Хо юни хархан да нийгэшнэ?

— Ти нещо мечтат да умните препължени, но
рехиархията Mapko - иерархията национална
победа засигура CCP национална интеграция? —

вистачить мати спільног о ворога і спільні інтереси.

— Я думаю, що як хтось добровільно, зі своєї власної волі має з кимось стояти плече-в-плече у спільній лінії боротьби, то не може чути до нього ненависті, — з твердим переконанням відповів мій друг. — Та й для пізнання спільног о ворога і спільніх інтересів контакти є помічні, бо роблять їх існування більш очевидним. Жадна ж режимова пропаганда факту колоніяльного стану України не може приховати, але не може також приховати вартості України як союзника у спільній боротьбі за визволення.

— Біда тільки, — не здаю своїх позицій, — що такий стан існує вже десятки літ, а якоїсь поважної зміни в наставленні поляків до українців, крім малих вимків, немає.

— Я також про це думав, — відповів замислено мій друг. — Бачиш, тут входять в гру ще й інші фактори: психіка поляків, їх зарозумілість, їх перебільшування свого упригілляованого, у порівнянні з Україною, становища, надія на допомогу ЗСА. Тепер же, коли холодну війну заступила доктрина Ніксона, можливо, поляки побачать своє становище в правдивому світлі, на своїх сусідів українців подивляться іншими очима, і невелика групка приятелів України в польському суспільстві переміниться на більшість.

— А мені здається, що поляки таки свого дійсного становища не побачать і далі будуть плавати на хмарах своєї минулості величі. Недарма їх поет Ян Кохановський казав у своїх „фрашках”, що поляк і по школі нічого не навчиться, — включилася в розмову моя дружина, яка, вийшовши з хати, підійшла до нас і прислухалася до нашої розмови. — От недавно я читала в „Свободі”, що польський щоденник в Англії надруковував, а американський польський щоденник передрукував статтю, в якій запевняється польського читача, що Львів був і знов буде польський, а дещо раніше я читала вістку, що 1-го листопада для поляків у Гартфорді на міському ратуші вивішено польський прапор, і посадник міста проголосив „День Львова”.

— Про це я знаю, — звернувся він до дружини піднесеним тоном пристрасного дискутанта, — і на польську еміграцію я великої надії не покладаю, хоч і вона вже не така об'єд-

нана відносно так званих „східніх земель”. Я думаю про Польщу, і чим більше думаю, тим роблюся більш впевненим в тому, що останній розвиток світових подій, постійний контакт з Україною і все густіша тінь російського імперіалізму над Польщею остаточно таки зробить революцію у думанні і почуваннях поляків.

— Прикро мені, сусідо, — далі спорила моя дружина, — але я таки не бачу причини до вашого оптимізму. Я вас запевняю, що легше верблюдові пролісти крізь вушко голки, як полякам знайти спільну мову з українцями, чи це буде тут на еміграції, чи там в краю.

— Відносно поляків моя дружина має дуже тверду поставу, — забрав я слово, щоб припинити дискусію, яка, я боявся, могла набрати непотрібної гостроти. — Але може б ми дальшу розмову продовжували в хаті, бо мені починає робитися холодно.

— Я власне з тою думкою і вийшла, — засміялася моя дружина, — та, почувши цікаву тему розмови, не хотіла переривати. I зайдшли ми в хату, а надворі залишилася провесна, розсипаючи повними пригорщами радищний настрій відродження.

ІВАН СТОЦЬКИЙ

„КЛЕПАЧІВСЬКИЙ РЕЙД”

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ УПА

180 стор., 70 ілюстрацій у тексті,
тверда обкладинка в полотняній оправі
з золотими витисками та кольоровою
обгорткою.

Мистецьке оформлення та ілюстрації

Михайлова Михалевича.

Видавництво ЦУ СУМ, Серія „Юнацької
Бібліотеки” ч. 2.

Друкарня УВС, Лондон, рік випуску 1968.
Замовляти в Осередках СУМ, книгарнях та
ЦУ СУМ: 72, Бд. Шарлемань, Брюксель 4.

ТРОХИ ГУМОРУ

Забракне піску

— Що буде, якщо більшевики окупують Сагару?
Перші п'ятдесят років — нічого, а потім забракне піску.